891.99
Z-76
ՍՏՈՒԳՎԱԾ Է 1981 Թ.

ՎԻՊԱ
ՍԱՆՈՒԹԻՒՆ՝

զերկնային
մարմնոց շարժ
մանէ, զլուսա
ւորացն՝ որ 'ի
նմա, և զհաս
տատութենէ
երկրի։

Զքեզ աղաչեմ ով տէր Թէ ... ռուա.
լեր ձեռնտու ... լուա.

ՏԵՏՐԱԿ
ՀԱՄԱՌՕՏԵԱԼ
ԻՄԱՍՏՆԱԽՈՀ ԲԱՆԻՒՔ.

Արարեալ Հոգելից և Իմաստուն Վարդապետին Յօ հաննիսի Երզնկացւոյ, որ և ասի Ծործորեցի. սակս զանճառելութեան արարչագործութեանն Ա.Յ, և յաղագս Թուոց երկնից, շարժման լուսաւորաց, կարգի տարերաց եղանակաց տարւոյ, և այլոց իրաց բնականաց. 'ի խնդրոյ զուարթամիտ պատանւոյն Վաղթանկայ կրտսեր որդւոյ Հռչակաւոր Իշխանին Հայոց՝ Աթկայ. Յամի տեառն 1284. Եւ 'ի Թուականութեան Հայոց, ՉԼԳ.

Տպագրեալ 'ի Հայրապետութեան՝ Լուսանկար Մօրն Աթոռոյ՝ Սբյ Գահոյն Էջմիածնի՝ Տն ՂՈՒԿԱՍՈՒ Սրբազնագոյն Կթղկսի Ամ Հայոց.

Հրամանաւ՝ Սբյ Աթոռոյն Էջմիածնի Ծայրագոյն Նուիրակի և Հիւսիսային կողմանս եղեալ ազգիս Հայոց՝ Առաքելաշնորհ Առաջնորդի Սահմանակցի Երկնայնաբարուն Արղութեան՝ Իշխան ազնւոյ Տն Յովսեփայ Սրբազան Արք Եպիսկի, և Հիմնադրի նոր Նախիջևանու և Գրիգորոպոլու Քաղաքացն Հայոց.

Արդեամբք և ծախիւք՝ 'ի Հոգւոյ 'ի Մոսկուա բնակեալ Մե- ծատանն և [illegible].

Յամի Տն 1792. Դեկտեմբերի 17.

'Ի տպարանի Նորին Բարձր Սրբազնութեան.

Ընդ Հովանեաւ Երկնաշնորհ Սբ Խաչ Վանիցն, որ 'ի Նորն

ՆԱԽԻՋԵՒԱՆ.

Յառաջաբանութիւն առ բարեմիտ ընթերցողս.

Ահաւասիկ մատուցանեմ խնամատարնեաց մանկանցդ հայկազունեաց՝ գիրս փոքրիկ՝ Աշխատասէր Մի Աշխարհականի մերոյ՝ Ներսեսեան Յօհաննէս Տէրմինասեանց, որ և կոչի Հայրապետեան.

Որդ՝ եթէ կայն ՚ի ձեզ սիրահարուէք ծանօթութեանց գրութեան երկնային կամարաձև և խորանանման՝ բառ գաւթայ, և շլացանց նորին, կարէք այսու դիւրաւ լինել հասու. իբրև զտանալ՝ մեծագոյն զանձուց՝ նախ զատ ունելով ՚ի ձեռին. բանալ զայն զորմանագործ և զհրաշակերտ զդուռն՝ մտանել ՚ի նա քննութեամբ, և զանշատելի ընդ՝ անձառելի գործս արարչին, բարբառել բատ յորայ, ո՛ արար զմեծամեծս և զանքննելիս և զհրաշակերտս՝ որոց ոչ գոյ թիւ։ Ահա հանդիպեցին մտանել յայս մեծագոյն և զեղեցկանոց գիտութիւն՝ Աստղագիտութեան. Ահա և սիրել զկարութիւն ազխատութե, որ ՚ի բնէ անձի են բարք՝ առաւելապէս ազգիս մերոյ. յորոց որոց և նախնեաց զանիմք մեծ տանջին յոլ ազգաց.

Ահա զի՝ փայլուցք են մարդոյ ուսմանց. քանզի նափառ ունիմք մեք գծանօթութեան զինծիմարտեն, և ՚ի ձեռն նոյ ասամանք զուսածութեան մտաց. որով կարգանից մտաւն մեր ամենաթեն մերձանայ առ արարչին լոյսն. և խրախոյս բարձել ապագային թէ՝ ո՛րչ զի մեծ են գործք քո Տէր. և թէ՝ լի են երկինք և երկիր փառօք քո։ Աստի սխօրժմամբ հաճեցայք տպագրութ ՚ի լոյս ընծայել զսա,

եւ նուիրել հայկազունեացդ, որդ զձեռամբքդ ձգմամբ՝ ուղղապէս առաջնորդող ճանաչման՝ ախրդեան իրաց, ըզ կարգի, շաղկապի, վերլուծութեց, եւ զխախնանի. Այդ օգտակար պտուղն՝ յորմէ քաղել ունիք, է մակացութն զսկզբանց եւ արմատոց ամ գրքոյս՝ թշնամիք անհաշտե֊ լիք եւ բարեկամք անբաժանելիք՝ կարգեցեալ եւ կազմեցել շարից աստեղաց, զշրջանածոյ աշխարհի, զընթացից լուսաւորաց երկնայնոց զերեւութից օդականաց, զգունա զան կենդանեաց, բուսոց եւ անասնոց նոցին մանաւան զայդէս զատարինութեան զանհասանելս զերեւելոյն, եւ զմիութեան ամենազօր զօրութեն որ է ծախնն ամ՝ ուսմանց. զի զփիլիսոփայութիւն խոկումն մահու՝ որ առայն, ամենեցուն. Քանզի՝ ընաւից իմաստից նորա֊ տակն է՝ զգանձոյի աստուածութե՛ն 'ի մարդն համբարել եւ զմիութեան արմատակցելյամբ մաւհացուցանել. Հա֊ նդեալ զպատուականն յանօրդէն՝ բառ մարդադէն եւ բնածից, եւ անարգեալ զշարն առաւթեն՝ ընտրեալ զբա֊ րին ճշմարտութեան՝ բառ եւայեալ.

Բայց մինչ այսպէս հանճար մարդկային հարստա֊ նայ զիտութե ճշմարտութե, յայնժամ ծնանի յայսմա֊ նէ ներբին բաւականութի. Ս՛ զի՝ ամ ճշմարտութի նորն բառ նորբսանէ գեղեցիկութի անպատմելի. եւ բառ ունից իմաստնոյն՝ է նշոյլ միանջինաւոր լուսոյն, եւ հայե լի անապատ՝ ոյ ազդեցուեն, եւ պատկեր աստուածն նե֊ Աերբեմ այսուհետեւ անխոնջ պարապմանբ յընթերցում տարա՝ եւ 'ի սորին սակի եղեւոյն, զծանրաբեռնութիւն Նարմնոյ՝ եւ զբազմահոգութի մտաց 'ի բաց լեցուք. զի յա իմաստիցն՝ առանձնայպէս փայլեցի 'ի միտս մեր, եւ զթե֊ թեացելոյքս մերձացուսէ առ անեղն քաղցրութին ող. զի նա է որ ձգէ 'ի ծագաց մինչեւ 'ի ծագս՝ օգտակար առող֊ ջութի եւ զարմանէ զամենայնին քաղցրութի.

Արդ 'ի հարցանելին մեր 'ի յօտար ազգաց՝ թէ զա֊ ինչ ծնեալ եղեալք որդիք յաշխարհիս, կարողանա֊ ցեմք բառ անարգամտեալ պատասխանել թէ՝ ծնեալ

եմք

ումք առ նկատել զարեգակն, զլուսին, զաստեղս և զեր-կինս. Իսկ յայնս եւս ոչ կալ և մնալ որպէս կապեալ և պարահանդեալ, այլ վերացուցանել զմիտս մեր անդր եւս, և մտանել ՚ի ներքին կողմն վարագուրին՝ ուր գլուխն մեր Քս եմուտ, և զհամարձակութիւն մեզ շնորհեաց ՚ի մուտս սրբութեանց արեամբն իւրով, նորոգեալ մեզ ճանապարհ նորոգ ՚ի ձեռն մարմնոյն իւրոյ՝ բառ ա-ռաքելոյ, պանծացեալ ընդ պատրաստեալ վայելչու-թիւնսն՝ զիմաստութիւնն ընդ առաքինութեանն՝ իբրև զոսկի ընդ սարդիոն՝ պանծալապէս հիւսողս, արժանա-նամք համարձակապէս բարբառել՝ ընդ ՚ի յերրորդ յեր-կինս յափշտակելոյն պօղոսի թէ՝ այսուհետև ոչ բարձ-րութիւն և ոչ խորութիւն և ոչ այլ ինչ արարած կարէ մեկնել զմեզ ՚ի սիրոյ անտի Այ, որ ՚ի Քս Յս ՚ի Տր մեր.

Այսմ որոյ՝ և մեր փոյթ յանձին կալեալ ջանամք ՚ի յօգուտ պատանեկի ազգիս մերոյ, և ցանկամք մեզ զայնպիսի գրեանս տալ ՚ի նորահաստատ տպարանի մե-րում. որք ՚ի Մեզ և յԱռաջնոցն Վարդապետացն մերոց իցեն շարադրեցեալք. որք խնկապէս լի են լուսով գի-տութեան, և պայծառ անարատ հանճարով և յագեցու-ցիչք անզղուճելապէս՝ քաղցելոց մտաց. Յորոց զամենս մինչև ցայժմ տպագրութիւն՝ յանկխանգոյն աշտանակ լու-սաւորութեան՝ Սրբոյ Էջմիածնի մերոյ՝ բարձրացուցաք, և զայս բազումս հանդերձեալ եմք տեղամք ՚ի լոյս ածել Օրս ՚ի յընթերցումն. և յօգտիլն ձեր ՚ի նոցունց՝ արասջիք յիշման արժանի.

Օրհնեալ ոգի՝ Յովսէփ Արղութեան Տէր Արքեպիսկոպոսի՝ հոգևորական Հովուապետու-նոյ՝ Ռուսաստանեայց աշխարհիս. որ էր ծնեալ Ամենայն Հայաստանեայց Սբ Պատրիարքին Ամե-նայնի, և ազգասիրացն՝ Հոգևորաց Հայրապետ-ութեան Սրբոյ Էջմի, մահուամբ ննջեցեալ ՚ի պայծառափայլ Սրբոյ Էջմի էր:

ՅՐ.

ՅԱՌԱՋԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ ՀԵՂԻՆԱԿԻՆ

*Յորում երկնային շարժմանն նմանեալ Յօհաննէսի Եզնկայեցւ-
ոյ շարադրեալ [illegible] բանից. 'ի խնդրոյ [illegible] և էր
[illegible] պատանւոյն պարոն Աղեթանեկայ.*

Ամենայն ոք՝ որ զբան որ է ծնունդ սնոտիմն մտաց, զրոյց 'ի քարտիսի կամիցի դրոշմել. պարտի և զնորին պատճառն՝ յանդիման կացուցանել. Որպէս մեր ցին ժամանակին ծընընդոց մարդկան՝ յօժարուն և տէր խնդրողի բանին, և աշխատանք տաճողի խնդրոյն, մի ծած կեացի 'ի բանտաւորաց և յաշխատասէր անձանց. Զի կարօտքն բանի՝ իբրև գերկիր ծարաւուտ՝ զցօղ քաղցրութեանն երկնի խնդրեսցեն. և ապա աղաստաւորքն բանի՝ իբրև պանդ ընդունակ ցօղոյ՝ զառեալն յանտահման ծովէ իմաստից և 'ի գետոց հասմանէ, յաղագս ծուլութեան մի արգելցին.

Ըստ որում և ես նմանեալ Յօհաննէսի Եզնկայեցի աշակերտ Հոգելից Հօրն և Ոչ Արքեպիսկոպոսին Սարկանայ աղաստօր մը զրոյց բանի. 'Ի թվին ՌՄԶ. պատահեաց պալ 'ի կողմնս ամենայն Թագաւորութեանս աշխարհիս մեր, 'ի հաշտեցար և 'ի մեծ 'ի մայրաքաղաքն 'ի Տփխիս, փոյտակորան կոչեցեալ 'ի գիւղ պամողաց. Ուր հանդիպեցաւ խօսել մեզ բանս քարոզու 'ի զուան եկեղեցւոյն՝ Մեծապատիւ և խոհեմաբոտ և մեծ իշխան հայոց՝ պարոն Քարիմանինին. Զոր չինել էր ամենայն և բարի հոգի հայր նորա պարոն Ովէկն.

Ուր էր խօսեցեալ բանն՝ յաղագս երկնային շարժմանն. Վասն որոյ՝ ախորժելի եղև զուարթամիտ պատանւոյն Աղեթանեկայ. որ էր որդի կրտսեր՝ հաշտեածոր անուամն պարոն Ովէկայ. Ուր մայրենի ազգաւ թոռն

մեծի

Մեծի իշխանին Ջալալայ՝ տն Խաչենոյ. որդի մեծ բարե-
պաշտի, որ եւ ըստ օրինացն զարդարեալ հոգի, եւ ՚ի խըն-
դիր յորդորող զորդի

Սա խնդրեաց ՚ի մէնջ յաղագս երկնի եւ նորին շարժմանն Յար հարկեալ յորդորեաց զտկարութիւն մեր, եւ մեծապէս Նախագահողս Տէր Յոհան . յաղթանա-կան զործեց. եւ բարեպաշտական հայրց ծնունդ։ Որ եւ շար-ժեալ ՚ի սէրն եւ ՚ի յաւսոյ խնդրողաց , եւ այն առեալ ՚ի պատուէր յորդորանաց Տեառն՝ եւ ՚ի գերապատիւ եկե-ղեցւոյ գլխոյն, ՚ի նըրբաշխէից եւ ՚ի կարգաւորութեան բանից որ հայցն փորձառական մերոց . եւ յիմաստասիրաց արանց պարզեալ գրեցի համառօտ բանիւ եւ աշխարհական խօ-սիւք մի դիւրաւ հասկանալի լինելոց ընթերցողաց։

Արդ՝ որ գրեք յաղագս օգտի զօրական աշխատու-թեանս մեր. զբաւիցիք եւ զայս նախադրութիւնս , եւ ըզ-բանս յիշատակի անուանն խնդրողաց՝ եւ զգրողի սորին . գրեալ լիցիք եւ դուք ՚ի գիրն կենաց ։ Իսկ որ ծուլանայ եւ թողու զսա, ոչ լինի առանց պատժոց . եւր յոլով աշխատութեանց՝ զեւր տեսանել զկին տալ ոչ կամեցող լեալ ․

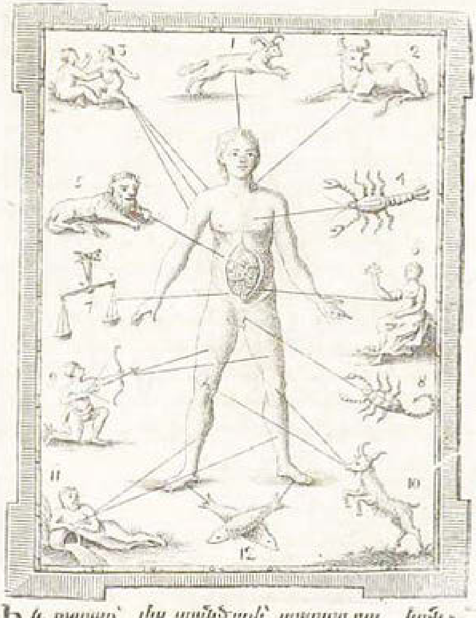

Է և քաղաք՝ ըստ սահմանի՝ պարագայս կեն-
յոց աշտարակք՝ կենդանակերպք՝ երկոտասան։
Որք են նոյներց՝ մարմնակերպացին կարգս բան.
Ի մասանցն՝ առ չեն կենաց ըղձակարող նոյն։

Յաղագս երկնից Եւ ասա՛ էն երկինս , Եւ ո՞րպէս իմաստութեամբ
յանգործից եղեն հրամանաւն աստուծոյ։ Ա.

ԱՐԱՐԻՉՆ ԱՍՏՈՒԱԾ՝ ԻՄԱՍՏՈՒ-

թեամբ և զօրութեամբ արար զաշխարհս ամենայն զերևելի։ Եւ երևի զօրութիւն նորա՝ զի յոչընչէ ա-րար զամ արարածս. և տեսանի իմաստութիւնն՝ զի գեղեցիկ արուեստիւ յօրինեաց զերկինս և զերկիր։

Զորս նիւթ արար ած ՚ի պէտս շինութեան աշ-խարհի. Հուր՝ և հողմ. Ջուր՝ և հող։ Սոքա՝ սկզ-բունք և տարերք են ամ գոյից. և են հակառակ միմ-եանց։ Իսկ այլ արարածքս՝ ծառք և ծնունդք ՚ի սոցա նէ յառաջ եկեալ՝ և խառնեալ է միմեանս, յորմէ առեղ-ծան երևոյթքս, բոյսք և կենդանիք։ Եւ պիտոյ էր այս չորք տարերքս. զի առանց հողոյ ոչ լինէր թանձր մար-մին, և ոչ առանց ջրոյ՝ շաղղումն և միաւորութիւն , և առանց օդոյ՝ որ է հոգին , շարժումն ոչ լինէր , և ոչ առանց հրոյ՝ գոյն և երևումն։ Ասեն որոյ՝ առեղծ զամ գոյացեալ և նիւթական երևոյթքս ՚ի հողոյ , և զաղախսացեալ ջրովն. եւ շարժումն ՚ի յօդոյն. և երևումն և գոյն ՚ի հրոյն։ Եւ այս է զոր ասէ մեծ մարգարէն Մովսէս. ՚ի սկ-զբանէ արար ած զերկինս և զերկիր ։ Զի երկինքն՝ եր-կու բեբէ, հուր՝ և օդ։ Եւ երկիրս՝ երկու բեբէ. հող՝ և ջուր։

Եւ

Եւ յորժամ առեալ զայս չորս տարերս, արար եւս խնամատարութեանն իւր երեւեցոյց ի ստեղծուածն իւր. Զի հողն ծածկեալ էր՝ զներքի վայրն էառ. Եւ ջուրն ի մի հարցոյն զետեղեցոյց, եւ օդն որ թեթեւ էր քան զջուրն, ի վերոյ ջրոյն կայացոյց. Եւ հուրն որ առաւել թեթեւ էր քան զօդն, ի վերոյ քան զնա առհամանեցոյց. վասն զի՝ յօդն զիջութիւն ջրոյ կայ. Եւ քեղ օրինակ բանի թէ առնուս առաց եւ ջուր. եւ ձէթ, ի արկանես յամանն մի խառնեալ, սաստիկ յատակին նստի. Ջուրն ի վերոյ գայ. եւ ձէթն ի վերոյ քան զջուրն, եւ խառնեալն ամանն զամենայն ի ներքոյ իւր առնէ. Նոյն օրինակ նմանութեան եւ չորս տարերքս գտանին. Հուրն՝ զի թեթեւ է բնութ եւ շարժումն ի վեր առնէ, զհողանեւ շրջապատեալ զայլ երեք տարերքն. Եւ զի հողոյն ի ներքոյ մնացեալ՝ փչեաց փեռեկեալ ի մէջ հողոյն. ի վեր եւ ի վայր եւ ի չորս կողմն երկրի. զինչ հրեղէն երկինքն ձեւացաւ. եւ հողոյն կարգեցոյց ի ծոց նորա որպէս յամանն արկեալ. Եւ եր կեր՝ որ է հողն եւ ջուրն, ի միջոցի երկնից կառուցան.

Ահա այս է հրեղէն երկինքն՝ զոր արար ամ յառաջին աւուր արարչութեանն. որ բաժանեցաւ յերկրո կնացուցն. Զի որպէս ի վերոյ երկրի կամարաձեւ է եւ բոլոր, նոյնպէս է եւ ի ներքոյ երկրի. Վասնզի հաւասար է յերկրէս ի մէջ կողմանէ. Ի վերոյ երկրի՝ որպէս տեսանես զմիջոցս զայս, որ ի վերայ է երկնիցն յերկրէս. Նոյնպէս եւ այս չափաւ՝ ի ներքոյ երկրի, ներքին փորուածն եւ ծոյն. Որպէս ընդ արեւելս եւ ընդ արեւմուտս, եւ ի հիւսիս եւ ի հարաւ. հաւասար է երկինք յերկրէ.

Յաղագս երեքեան երկնիցն, և շրջագայութեանն նոցին ըստ օրինակի. Բ

Արդ՝ առաջին երկին՝ հրեղէնն է, որ ասացաւ. զոր եթեր անուանեն։ Իսկ որ 'ի յետ նորա երկրորդ երկինք՝ հաստատութիւնն է, զոր արար Աստուած յերկրորդ աւուր արարչութեանն։ Զի ասաց Աստուած եղիցի հաստատութիւն 'ի մէջ ջրոց, և եղիցի մեկնել 'ի մէջ ջրոց և ջրոց. և եղև այնպէս։ Զի ջուրն՝ զերկոս երկիր ծածկեալ ունէր։ Հրամանաւն այս 'ի մէջ ջրոյն եմուտ օդն որէ հողմն. և վերացոյց զէս ջրոյն 'ի վեր՝ կամարաձև որպէս խորան, և այսպէս օդն և ջուրն որ 'ի վերայ օդոյն, կոչեցաւ հաստատութիւն։ Արդ է այս երկրորդ երկինք՝ 'ի յօդոյ և 'ի ջրոյ. 'ի ներքոյ առաջին և վերին երկնիցն. որ է հրեղէն։

Արդ է երրորդ երկին օդեղէն, յորում են արեգակն և լուսինն և աստեղքն, և երկինք կոչին զերբ։ Ըստ այնմ արար զլուսաւորս և եդ զնոսա 'ի հաստատութեանն։

Արդ այս երեք երկինքս՝ հեռի են 'ի միմեանց. զի որպէս օդն՝ յորում լուսաւորքն հեռի են յերկրէս, նոյնպէս ջրեղէն կամարն հեռի է յօդոյն։ Այսպէս և հրեղէն երկինն, հեռի է 'ի ջրոյն։

Արդ այս երեք երկինքս անդադար շուրջ գան՝ զերկրաւս։ Հրեղէն երկնից շուրջ գալն՝ անտեսանելի է աչաց. և անթուելի համարոց, և անչափելի։ Իսկ այս երկինս՝ որ աչաց երևի շուրջ գալն. և լուսաւորացդ տեսանի. առաւ իմացաք զվերինն։ Արդ թէ անհաւատալի թուի քեզ, թէ որպէս ջուրն զաղարի 'ի վերայ օդոյն և 'ի շուրջ գալն որպէս 'ի վայր ոչ հոսի. Քեզ օրինակ որ հաւատաս՝ զամպն տես. զի ամպն՝ 'ի ծովէ և 'ի գետոց առնու զջուրն, և վերանայ. և ածէ անձրև 'ի վերայ երկրի. և թէպէտ ջրովն ծանրացեալ է. այլ առնու և վերանայ զջուրն և հալէ 'ի ներքոյ անցեալ՝ առնել զնման բեղ.

ընդ երկինս. և ոչ թափի 'ի վայր ջուրն. այլ կայ ամե-
նայն հրամանաւն Այ ծրարեալ յօդս. Եւ ըստ ակնար-
կութեանն Այ, անձրևէ ուր և կամի. Այսպէս և ջրե-
ղէն երկինքն որ է 'ի ներքոյ հրեղինին, և վերայ նորա,
շուրջ գայ անդադար ընդ զնա.

Յաղագս երկրի, թէ որպէս շուրջ գոյն երկնի՝ երկիր հաստա-
տուն կայ, և երկնից մէջ շուրջ. Գ

Ասեն իմաստունքն վասն երկրի, թէ որպէս զակու-
տեղ է. և այլք՝ թէ բոլոր որպէս գնդաձև է. Եւ երկինքն պատեալ է զերկիրս, և երկիրս 'ի մէջ կայ. Եւ երկնից հողմն՝ որ 'ի ներքոյ երկրի կայ, 'ի վեր վզէ և ոչ թողու որ 'ի վայր գնայ երկիրս և իւր բնական ծանրութիւն՝ ոչ թողու որ 'ի վեր շարժի. և այսպէս՝ հաստատուն կայ 'ի միջոցին.

Եւ էն 'ի մէջ երկրի հրոյ երակք, և է ջրոյ երակք և կայ քամւոյ երակք. Եւ զի երկիրս ծանր է և 'ի վայր հակէ. և հողմն 'ի վեր մղէ, ջուրն որ 'ի միջոցին է, մղէ ընդ հողն և յերար կափչի. և լինի տալրայատակ, և խառնայ՝ և մնայ երկրային մարմնոյս. 'Ի տեղի ուր հրոյն երակքն կան. ջուրն տաք գայ 'ի վեր. և ուր քամւոյն երակն կայ՝ թէ հնչէ քամին 'ի ներքոյ երկրի, տեղեք որ նօսր լինի՝ յերերք ելանէ՝ և շարժ լինի հրամանաւն Այ, յորժամ կամենայ խրատել զմեզ.

Եւ այսպէս՝ երկինքն իւր արագ շրջագայութեամբն, ոչ թողու զերկիրս որ 'ի ներքին կիսագունդն իջանէ. Եւ զի երկիրս ծանր է, և ջուրք ծովուն 'ի վերայ երկրի է, նա հողոյն և ջրոյն ծանրութիւնն ոչ թողու որ 'ի վեր տանի. Եւ հողմն որ 'ի ներքոյ կայ՝ ոչ թողու 'ի վայր գնալ.

Եւ թէ օրինակ խնդրես, թէ որպէս կայ երկիրս 'ի մէջ երկնից. քեզ օրինակ ձու հաւուն, բոլոր դեղնուցն որ 'ի մէջն կայ՝ է նման երկրիս. և սպիտակուցն

օդոյն նման. և միջն բարակ որ յետ սպիտակուցին է այն ջրեղէն կամարն է, և խուձեալն՝ հրեղէն երկինն. Եւ այլ օրինակ. 'ի կրետէս կղզին անդամանդ քարեայ տաճար է շինած, և պղպատ երկաթէ պատկեր է արարած. և 'ի մէջն թողած. ծանրութիւն երկաթին 'ի վայր հակէ և զօրութիւն անդամանդ քարին 'ի վեր քարշէ. և կայ այսպէս հաստատեալ՝ 'ի միջոյին 'ի կախ. Նոյնպէս և երկիրս՝ 'ի մէջ երկու կիսագնդին երկնից կայ հաստատեալ բանիւ հրամանին Այ. որ ասէ ես հաստատեցի ըզ սիւնս նորա.

Վասն ծովու և աղբերց. Դ.

Երկրորդ աւուր արարչութեանն հրամայեաց Ած ասելով. ժողովեսցին ջուրքդ որ 'ի ներքոյ երկնից 'ի ժողով մի. և երևեսցի ցամաքն. և եղև այնպէս և զժողով ջուրցն կոչեաց ծովս. Վասն որոյ՝ ասեն իմաստունքն թէ 'ի ներքոյ երկրի. և 'ի մէջն. և շուրջ զեզերօքն ջուրք են յամ կողմանց. Եւ զի 'ի ներքոյ երկրի ջուր է. վկայէ սաղմոսն. Նա ինքն 'ի վերայ ծովու հիմունըս արկ երկրի. Եւ 'ի վերայ երկրիս են ջուրք ծովուն. զոր անգնդական ծով ասէ. Եւ շուրջ երկրիս ջուր է, զոր ովկիանոս ծով անուանեն, և յայս ծովս՝ որ շուրջ զերկրաւն է, ոչ նաւ ելանէ 'ի վերայ, և ոչ կենդանի կարէ բնակել 'ի նմա. զի սաստիկ սուր է, և արագապէս խառնմամբ հողմոյն՝ շուրջ գայ զերկրաւն. Իսկ յայս ծովս որ 'ի վերայ երկրիս է, ելանեն նաւք, և բնակին կենդանիք. զի կան 'ի մէջն ձրինք և բլուրք.

Եւ

Այս է պատճառն՝ զի յամէն ինչ խառն է հուրն վասն պիտոյից ։ Զի տունկք և պտղաբերք՝ ջերմութեամբ հրոյն հասանին ։ Եւ այն հուրս զոր մարդիք ունին 'ի պէտս, յայտնի է ։ Նաև և 'ի հարուածոյ կայծ կուրի ջերմ է, և սաստիկ տաք. ոչ միայն վասն արեգականն սակայն այլ՝ բնական հուր խառնեալ է ընդ օդոյն, և երբեմն զջուր թանձրացեալ է օդն, զոր հրեղէն ծով անուանեն ։ Այն որոյ՝ արարիչն՝ իմաստութեամբ մեծաւ, նոյն չափով և կշռով արար զջուրն, զի կայցէ ընդդէմ հրոյն ։ Եւ մն այսորիկ՝ պիտոյ էր վերին ջրեղէն կամարն, զի մի հող-մոյն բնութիւնն՝ որ 'ի ներքոյ նորա կան որպէս ըղ-ձեռնակք, 'ի վեր փչեսցէ՝ և պատառեսցէ զերկնային կամարն ; և կամ յեռ սահմանեալ տեղւոյն 'ի վեր մղեսցէ ։

Որպէս և յայտնի է տեսանել՝ զոր պատառէ հող-մըն. որ և զհերձուածն՝ որոտ անուանեմք ։ Եւ զի ջրեղէն կամարն՝ 'ի միջոցի հողմոյն և հրեղէն երկնիցն, արգել լինի հողմոյն ։ Եւ որպէս զհողմն 'ի վայր արգելէ թանձ-րութիւն ջրոյն, նոյնպէս և կայ ընդդէմ հրեղէն երկ-նից, և չինի նմա կերակուր, զի մի կիզեսցի աշխարհ 'ի սաստիկ հրոյն ։ Զի 'ի ջերմութենէ արեգականն՝ և 'ի հրեղէն երկնիցն, կիզեալ այրիւր աշխարհ ։ Վասն այնո-րիկ ջուր ծովու՝ արեգականն կերակուր լինի, և այլ լու-սաւորացն ։ Նոյնպէս և ջրեղէն երկինն՝ հրեղէն երկ-նից զինակ լինի ։ Եւ զի որպէս լոյս ճրագին, պատրու-կաւն զձէթն ծծէ ; և պակասեցուցանէ ։ և բժիշկն՝ սրուակովն զարիւնն ծծէ և քարշէ. այնպէս լուսաւորքդ և հրեղէն երկինն զջուրսն ։ Եւ թէ հասանէր ջուր՝ ան-ցանէր ն, որպ 'ի հասանել ձիթին, անցանէ ճրագն ։

Իսկ այն ջուրն՝ որ շուրջ զեզերօք երկրիս կայ. որ տաքոյ քան զինքն՝ ոչ լերինք և ոչ այլ դաշտաք կան, որ արգել լինի ջրոյն ։ Նաև սաստիկ հողմն խառնեալ

ընդ

ընդ ջրոյն, և արտաքսեալ ՚ի շուրջ գոլով՝ մինչ է գեղե-
ըլս եկեղի. որ կայ՝ ՚ի վերայ ուղխի Հրամանաւն նոյ.

Հ. Ջուր ծովուն քաղցր է՞ թէ աղի է. խմել լինի՞ թէ ոչ. և վասն է՞ր որ այ-
մ՞ գետերս ՚ի ծովն գնան և ծովն ոչ լինի լցեալ, և վասն չ...
ոչ եղանի. Պ.

Աստ այն աղի են ջուրք ծովու՝ զի ջերմութիւն արեգականն՝ ծծէ և քաղէ զքաղցրն՝ և զյստակն և զանուշ ջուրսն, և թողու հանէ. Եւ որ մնայ ՚ի նոցին թանձր է և աղի և լեղի և պղտոր. Եւ վասն այն միակերպ-ման ջուրք ծովու. զի զոր մտանելով գետոցն յաւելու-ցուն ծծէ արեգակն և պակասեցուցանէ. Զոր օրինակ թէ լնուս ջուր ՚ի պղինձս, և եփես հրով. շոգին որ ելանէ պակասեցուցանէ զջուրն. Եւ թէ ոչ լնուս ջուր ամենևին պակասի և ցամաքի. Նոյնպէս իմացիր զա-գաւս, որ թէ ոչ մտանէին գետք ՚ի ծով, արեգական ջերմութիւնն սպառէր և ցամաքեցուցանէր զջուր ծովուն.

Եւ այլ օրինակ բեր՝ որ զկտանիս թէ զյստակ և զանուշ ջուրն ծծէ ջերմութիւն արեգականն. վասն այն ջուր ծովուն աղի և դառն է. Բայց թէ՝ յորժամ պակասի ջուր նաւորդացն, և ոչ գտանեն ջուր ըմպելոյ, վասն զի զտանէ ջուր ծովուն, առնուն զաղի և զդառն ջուր ծովուն, և լնուն ՚ի կաթսայս և եռացուցանեն, և դնեն սպունգս մեծամեծս՝ (այն զոր ասեն ամեն) խփուն կաթսայիցն՝ և զշոգին որ ելանէ. Ժողովեն սպունգն զշիթն, և քամելով զայն՝ ժողովեն ջուրս քաղցր և ըմպեն. Եւ և այլ պատճառ, որ ոչ յաւելուն, և ոչ պակասեն ջուրք ծովուն. Զի որ ՚ի վերայ երեսաց երկրի մտանեն գետք ՚ի ծովն և յաւելուն, այն ՚ի ներքոյ երկրի երակօք քամին և ելանեն ՚ի յերկրին՝ և ՚ի զուշտս աղբերացն. և այս որ մտանելով գետոցն յաւելու, երանելովն աղբերացն պակասի.

Վասն շրջանին երկնից յորում կան լուսաւորքն։ Է.

Արդ նոյն գիրն ասէ, թէ արար Աստուած զլուսաւորսդ՝ և եդ զնոսա ՚ի հաստատութեան երկնից լուսատու լինել։ Նոյն երկինս որ ՚ի յողոյս է բաժանի ՚ի յութ, եօթն՝ մոլորակացն կոչի, և ութ՝ մոլորագունդ անուանի, զայն որ մոլորակունք են, և թն ապրունակ, և եօթն գօտի և եօթն երկինք անուանին, և յամէն երկինք է մոլորակն մի։ Եւ այսոն մոլորակունքն ՚ի վերուստ ՚ի վայր սկսեալ։ Զօհալ։ Մուշթարի։ Մառեխ։ Շէմս։ Զօհրէ։ Օտարիտ։ Կամէր։ Նոյն տաճկիկ լեզուաւ անուանքն են։ Իսկ ՚ի հայ լեզու, Երևակ։ Լուսնթագ։ Հրատ։ Արեգակն։ Արուսեակ։ Փայլածու։ Լուսին։ ՚Ի վերոյ քան զամէն Զօհալն, և ՚ի ներքոյ ամէնէ Լուսինն։

♄ ♃ ♂ ☉ ♀ ☿ ☾

Եւ այն որ ամենայն զունդն է՝ են երկոտասան Կենդանակերպքն. և բոլոր երկինքն՝ է երկոտասան բաժին. և ամէն կենդանակերպ՝ յերկինս իւր տեղի ունի. վասն որոյ՝ և իմաստունք զերկինս երկոտասան բաժին են արարեալ, և ՚ի վերայ կենդանակերպացն և իւրեանց ըստ անուն բաժանեալ են։ Եւ է աշխարհս՝ մարդակերպ.

♈ Խոյն՝ ունի զգլուխ մարդոյն. և զգլխոյ աշխարհին։
♉ Ցուլն՝ զպարանոցն, և աշխարհս զարևելեայս։
♊ Երկուորեակն՝ զձեռսն և զուսսն, և ունի զաշխարհն զամէնն։
♋ Խեցգետինն՝ զլանջսն և աշխարհս զՀայաստան։
♌ Առիւծն՝ սիրտն և կողքն, և աշխարհս զասիայ։
♍ Կոյսն՝ զներքին որովայնն, և զաշխարհս զելամացիս։
♎ Կշիռն՝ երկու կուշտն, և աշխարհս զՀինդս։
♏ Կարիճն՝ անդամքն, և աշխարհս զկրետացիս։
♐ Աղեղնաւորն, բարձքն և երանքն, և աշխարհս զթաւալիս։
♑ Այծեղջերն՝ զերկու ծունկն, և զաշխարհս զասորեստան։
♒ Ջրհոսն՝ սրունքն. և զաշխարհս զեգիպտոս և զհաբաշ։
♓ Ձուկն՝ զերկու թաթ ոտիցն, և աշխարհս զՀնդուստան

Ասէ, երկոտասան կենդանակերպքն յերկինս՝ երկոտասան ամիս տարւոյն, և ամէն կենդանակերպ է երեսուն աստիճան, որ է երեսուն օր ամսոյ. Ասէ, բոլորական երկինքն՝ երեք հարիւր վաթսուն աստիճան, որ է երեք հարիւր վաթսուն օր տարւոյն. Իսկ՝ ամէնի ամսուքն որ հինգ օր՝ այլ մնացածաց հաշիւ կոյ՝ այն անուն լինի.

Ասէ գիտասցես զի երկնից 'ի շուրջ գալոյն լինին ժամքն՝ որք քսան և չորս պահ աւուրն. և 'ի ժամուցն լինին աւուրքն, և յօրերոյն՝ շաբաթքն, և 'ի շաբաթնոյն՝ ամիսք, և յամսոյն՝ տարիքն, և 'ի տարեացն լինի ժամանակն. Ասէ է ժամանակն ծնունդ շարժման շրջագայութեան երկնից.

Թէ որպէս շրջի և շուրջ գայ գնացքն երկնից. և որպէս գնայ արեգակն և լուսին և աստեղքն. Ա.

Ասէ թէ կամիս գիտել թէ որպէս 'ի շուրջ գայ երկինքն և յայն շուրջ գալն թուեալ համարին ժամքն և աւուրքն, է այսպէս շրջել երկնից. յորժամ՝ վեց կենդանակերպ 'ի վեր գայ 'ի վերայ երկրիս, որ է վեց կենդանակերպացն տասն և հինգ աստիճան. և տասն և հինգ աստիճանն պահ մի, որ է ժամ մի. և երբ լինի կենդանակերպ մի գայ 'ի վերայ, ելանէ յարէն երկու պահ.

Ասէ հաստատեա՛ այս օրինակաւ. համարեաց թէ գարունն է՝ և արեգակն 'ի Խոյն. Երկու ժամ պահն Խոյն գայ 'ի վեր, երկու ժամ պահ այլ Ցուլն, երկու ♈ ♉
ժամ Երկաւորքն. երկու Խեցգետինն. երկու Առիւծն. ♊ ♋ ♌
երկու պահ այլ Կոյսն. Այս վեց կենդանակերպս՝ 'ի ♍
երկոտասան պահ աւուրն գայ 'ի վեր 'ի տիւն, և այս երեկոյն լինի, և Խոյն՝ մտանէ ընդ արևմուտս 'ի ներքև կլորութեանն, և Կշիռն ելանէ յարևելս, և այսպէս ♎
հետ Կշռին՝ վեց կենդանակերպքն այլ 'ի վեր գայ, մինչև 'ի լոյսն 'ի երկոտասան պահ գիշերոյն, և լինի ընդ օրն և

ընդ

ընդ գիշերն քսան և չորս ժամ։ Արդ դարձեալ՝ Խոյն երանեալ. որ արեգակն ՚ի նմա ՚ի յինքն կայ. այս մին կենդանակերպական խոնչեր գիրկատասնան.

Արդ զի՝ հաւասար մէջ կենդանակերպ ՚ի մերց երկիրս լինի, և մէջ ՚ի նմայ. Արդ ընդ օրն, և ընդ գիշերն մին շուրջ գայ երկիրն. Ա՛ գործ զարեգակն և զլուսինն և զաստեղսն զինի իւր ՚ի շուրջ ածէ.

Որպէս օրինակաւ փիլիսոփայից, թէ արեգակն և այլ լուսաւորք ընդ արևելս ելանեն ։ Թ.

Բայց գիտասցէք և զայս, զի երկիրն՝ յարևելից յարևմուտս շրջի. Արդ արեգակն՝ և լուսին և աստեղք յարևմտից յարևելս գնան, առ ՚ի չէք ընդ հիւսիսոյ՝ ընդ հարաւ լինանեն. և դարձեալ ՚ի հիւսիս՝ բարձրանայ երանեն և լուսաւորքդ հակառակ երկնայինն շարժմանն. Զոր օրինակ մարդ նաւէ ՚ի գետ, և ՚ի ջուրն ՚ի մէջ գնայ. գետն յառաջ է՝ փութով անցանէ և գնայ. և մարդն՝ ՚ի ջուրն ՚ի մէջ փոքր փոքր կարէ գնալ. Կամ զոր օրինակ՝ թէ մրջիւն գնա ՚ի վերայ ջաղացին քարին, յոր կոչմանէ քարն ՚ի շուրջ գայ, մրջիւնն ընդդէմ հակառակ նմա ՚ի մին այլ կողմն շարժի և գնայ։ Զի առաջ շրջագայութիւնն երկանին յետս դէ գնա, և նա ՚ի հարկէ ՚ի մին այլ կողմն ընթանայ. և երկանն իւր արագութեան տանի զնա ընդ իւր շրջելով.

Առաջին և զայս ՚ի լուսնեաց յորժամ նոր ծնանի, տանու մնայ արեգակն, յարևմտից կողմն երևի և որ քան զոր դէպ յարևելս անէ զգնայսն. Արդ երբ հնգետասան օր լինի՝ որ լուսին առնու, յարևելս երևի.

Եւ այն ասեն թէ այն՝ որ յամէն օր կու երանէ յարևելից, և մտանէ յարևմուտս. այն՝ երկիրն է, որ զնա ընդ իւր տանի և դառնէ զաշխարհ. Նոյն իսկն՝ իւր գնացիւքն ընդ արևելս ընթանայ. Արդ այլ մեկ քեզ՝

զա

զարեգականն զնոսաքն· զի կենդանակերպքն 'ի կարգի և 'ի կէս են ընդ միմեանս· Խոյն՝ և ցուլն՝ երկուորքն և այն Եւ արեգակն կատարէ զխոյն՝ և 'ի ցուլն մտանէ · և ըզ ցուլն վճարէ՝ և յերկուորսն մտանէ · և այսպէս 'ի տարին վճարէ զերեքեանսն , և զերեքտասան կենդանակերպսն Եւ այն զոր ասացաք, ․ յամսն որ կոչէ երևէ, յարևե լէց , և մտանէ յարևմուտս · այն երկինքն է որ զնա կու բերէ·

♈ ♉ Ⅱ

Յաղագս Չորս Եղանակաց Տարւոյն : Ժ·

Եւ այլազգ շարժումն և ընթացք լուսաւորացն· որ 'ի հիւսիսոյ 'ի հարաւ իջանեն և 'ի հարաւոյ 'ի հիւսիս ելանեն · և առնել լինի չորս եղանակ տարւոյն. գարունն՝ և ամառն, աշունն՝ և ձմեռն · Զի չորս կողմ է աշխարհի, արևելք և արևմուտ, հիւսիս և հարաւ ·

Եւ որպէս են խառնուածքն զաշխարհս՝ երկոտասան բաժնեն· և մէջ աշխարհի՝ զիւրքն հնգիւս ասեն · Եւ 'ի հնդուստան, դէպ 'ի կողմն հարաւոյ՝ չորս բաժին աշխարհիս այն է՝ որ աստղագիտութեանէ և անշէն, զի առաւել ջերմ է և հրախառն օդ · վասն որոյ՝ այրեցեալ գօտի ասեն· Եւ 'ի հնդուստանայ դէպ 'ի հիւսիս՝ հօթն բաժինէ այս միջոցս և է բարեխառն, և առողջ հաւուց և մարդկանց և շէն աշխարհ · Եւ որ յայս եօթնեսին յաւելեալ է 'ի կողմանս հիւսիսոյ, 'ի առաւել ցրտոյն և 'ի սառնամանեացն՝ անբնակ է 'ի մարդկանէ և բուսեմաբան և անշէն է ցրտոյ, և սառն օդոյ և հողմոց·

Եւ զի կողմն հարաւոյ՝ հուր և ջերմ, տօթ և տապ է· վասն որոյ՝ այն աշխարհի մարդիկքն յաճելի ջերմութենէն՝ սեւ արջասպոյ նկարեալ են թխացեալ·

Եւ այժմ զի գիտասցես զչորս կողմն աշխարհիս· և այլ խնդրես· զի այն երկոտասան կենդանակերպքն որ յերկնին են 'ի վերայ աշխարհիս բաժանեալ են. Զի յոր ժամ 'ի Խոյն մտանէ արեգակն՝ ուստերաց պահանջ

յի

լինի։ Խոյն ՚ի մէջ երկնից է. և իւր գլխոյն՝ կշիռն է յա-
րեւմուտս. վասն այն օրն և գիշերն հաւասար լինի ՚ի
գարնանամտութն. և յորժամ հեռանայ արեւն՝ յամէն օր մասն
մի առնէ. զի արեգակն՝ բարձրանայ դէպ ՚ի հիւսիս յա-
♈ ♉ մէն օր մասն մի, երեք կենդանակերպովն. Խոյ՝ Ցուլ՝
♊ Երկուոր, և գ. բանն եղանակ է. Սա ՚ի սկսանել գար-
նան եղանակի՝ արմատք և բոյսք ուրախին, մարդք
զուարթանան, ծաղիկք պայծառանան, և անասունք, և
թռչունք ՚ի ծնունդս գան. Իսկ այս երեք կենդանակեր-
պովս՝ գնալով ընդ հիւսիս՝ և ՚ի վճարել գարնան եղա-
նակին՝ մտանէ արեգակն ՚ի Խեցգետինն. ուր է սահ-
մանն. և սկիզբն լինի ամառան եղանակին և լինի յայնմ
օրն հնգետասան ժամ. և գիշերն ինն. և յամենայն ՚ի
հիւսիսակողմն երեք այս՝ կենդանակերպովն՝ որ է
♋ ♌ ♍ Խեցգետին՝ Առիւծն՝ և Կոյսն, առնէ զեղանակ ամա-
ռան, յամենայն օր մասն մի ցածնալով. Իսկ զի ՚ի հիւ-
սիսոյ կարճէ յայնժամ արեգակն, պղտորն հալածէ ՚ի
ներքոյ երկրի. և ցօղն՝ որ ՚ի վերոյ երկրի նուազանէ.
և զխոնաւ զիջութիւնն՝ որ ՚ի ներքոյ երկրի է ծծէ. և
զսերմանիս և զպտուղս արմատեալ աճէ և հասուցանէ.
Իսկ ՚ի վճարել ամառան կենդանակերպացն՝ մտանէ ՚ի
♎ Կշիռն. և սկսանի այնուհետև աշունն. և լինի քաղցրա-
խառն և մեղմ օդն. և դարձեալ հաւասարին տիւն և
գիշերն. և սակս փոքր փոքր ամենայն աճումն մասն մի
խոնարհի, և իջանէ ընդ հարաւ. և փոքրանայ օրն, և
ցրտանայ օդն, և ջրդ մտանէ ՚ի յեղանակս ձմերան. Իսկ
՚ի հեռանալ արեգականն ընդ հարաւ, և ՚ի ցածանալն՝
գիշերքն մեծանան, և հիւսիսայնն հողմն զօդն սառուցա-
նէ. և հնչեն հիւսիսայնն սառնամանիքն, և լինի ձիւնա-
բեր բերմունք. Իսկ այս՝ վասն այնորիկ լինի, զի արեգա-
կանն ջերմութիւն ՚ի հարաւ է ՚ի ցած դիրն, և հիւսի-
սայնն հողմն զօրացեալ հալածէ, զհարաւայնն ջերմ օդն
՚ի ներքոյ երկրի արգելեալ փակէ. և սառուցեալ անդէ
զերեսս երկրի. Իսկ վասն այնորիկ աղբերականքն՝ ձմե-

րան

արն ջերմ և տաք բղխեն. զի արեգականն ջերմութիւն և հարաւոյին հողմն զօրութիւն՝ ՚ի ներքոյ երկրի մինչ ջեռուցանեն զխոնաւութիւն ջրոյ. Այլ և յամառնային եղանակին՝ որ արեգակն ՚ի հիւսիս բարձրանայ՝ զցուրտն հալածէ, և ՚ի ներքոյ երկրի փակէ. և վասն այսորիկ աղբերք սառն և ցուրտ բղխեն.

Յորժամ այս երեք կենդանակերպսն կատարէ զձմեռն, որ է Այծեղջիւրն՝ Ջրհոսն՝ և Ձկունքն, մնան մահէ, և բարձրանայ և հասանէ ՚ի մէջ երկնից, և ՚ի խոյն. որ է գարուն գլուխ. ♑ ♒ ♓

Եւ այսպէս ծանիր զշրջանն երկնից, և զկնոյս լուսաւորացդ, և զփոփոխումն եղանակացդ.

Վասն եօթն գօտեացն՝ որս ասեն եօթն պարունակս. և կոչէ եօթն երկինս. ԺԷ.

Այս եօթն երկինքս՝ եօթն Մոլորակացն տեղի են և մոլորականքն պտտելիք են. Զօհալ, Մուշթարի, Մառեխ, Շամս, Զօհրայ, Օտարիտ, Ղամար. ♄ ♃ ♂ ☉ ♀ ☿ ☾

Եւ յետ Գ յերկնէս ՚ի վեր խնամս. Լուսնին գօտին Լուսնային է. որ կոչի հոռոմերէն սելինա. փռանկերէն լունայ. տաճկերէն ղամար. և հայերէն լուսին. և է մօտ երկրիս քան զամ՚ աստեղս և իւր զնացից ատտ-ձանքն՝ նուրբ է և կարճ. Զի իւր կամարն փոքր է քան զամ՚ զո յածութիւն. կենդ յամէն սասքենեմ՝ երկու ժամ, պակաս չորս մասն. և ՚ի կենդանակերպն՝ երկու օր և կէս. Վասն և յետ որ և կէսն վճարէ զամ՚ երկինքն և նոր ծնունդ առնու. և լինի լնորէ ՚ի նոր քսան և ինն օր և կէս. ☾

Երկրորդ գօտին՝ որ ՚ի վերոյ լուսնին, Փայլածուն է. հոռոմերէն հերմէս ասի. փռանկերէն մերքուրիուս. տաճկերէն օտարիտ՝ և վճարէ զիւր երկինքն ՚ի տասն ամիսն. ☿

Երրորդ գօտին՝ Լուսաբերն է հոռոմերէն ափրոդի- ♀

տէս

րէս աստղ. փռանգն վէնուս վէներուս. տաճիկն զօհրայ. 'ի տասն ամսոյն վճարէ և ամ։

☉ Չորրորդն՝ Արեգակն է. հռոմն Հելիոս աստ. փռանգն սոլ. տաճիկն շամս. և երեսուն օր կենայ 'ի կենդանակերպն։

♂ Հինգերորդն՝ Հրատն է. հռոմն արէս աստ. փռանգն մօր. տաճիկն մառեխ. քառասուն օր կենայ 'ի կենդանակերպն։

♃ Վեցերորդ՝ վերև Հրատին Լուսնթագն է. հռոմն ջէւս աստ. փռանգն եուպիթէր. տաճիկն մուշթարի. 'ի մի աստիճանս երկոտասան օր կենայ։

♄ Եօթներորդ՝ վերև Լուսնթագին Երևակն է. հռոմն կռոնոս աստ. փռանգն սաթուռնուս. տաճիկն զօհալ. սա 'ի մի աստիճանն կենայ երեսուն օր, և 'ի երեսուն տարին պատէ զերկոտասան կենդանակերպսն։

Յաղագս օդոյն որ է հողմն, որ ասի ջաւդ. ԺԱ

Այս սքանչելի արարածս՝ զմին բնութիւն երացն 'ի բազումս բաժանէ. և բազում անուանմբք կոչին. Օդ 'ի չորս տարերացն միոյն քամին է. որ օդ ասեմք. և այս միոյս՝ ցեղացեղ անուանս ունին. Օդ ասի հողմն՝ քամի և օդ. Այս ասել լինի ամպն՝ ձիւնն, եղեամն. աղեղն՝ որ իջանէ, որոտմն, շանթերն, կարկուտք, և փայլակն, և այլ բազում իրք։

Թէ ուստի՞ լինին այտուցք ՚ի յօդս և ՚ի մարմինս։ ՃԿԴ

Երկու գոլորշիք որ ելանեն յերկրէս ՚ի վեր՝ որ ասեն բուխար. և ՚ի վեր բարձրանան՝ նոքա և անտեսս առնուն. մինն գէճ է, և միւսն չոր։ Այն որ գէճն է յաղբերաց՝ ՚ի գետոց և ՚ի ջրոց ելանէ. և այն որ ցամաքըն է ՚ի չոր և ՚ի ցամաք գոլորշեացն լինի, և ՚ի հողմոցն որ փչուի ՚ի վերանոյ. Այն որ գէճն է՝ նովաւ լինի բոլոր՝ սառնամանիքն՝ ամպք՝ անձրեւք ձիւնք կարկուտք. և այն որ չոր գոլորշին է՝ որ է բուխարն յաշխարհէս, նովաւ լինի ազգի ազգի հողմք՝ որոտմունք՝ փայլատակմունք՝ կայծակն՝ հրձգութիւն, և այլ որ ինչ սոյին նման է։

Զի՞նչ է Մէգն։ ՃԿԵ

Մէգն ՚ի զօրութէ ամպոյն է. զի յորժամ օդն թանձրանայ, բայց դառնայ. և է բայն քան զօդն թանձր և քան զամպն նօսր. և ունի սակաւ մի գիջութիւն, որ խոնաւացուցանէ զերեսս երկրի. զոր կոչեմք և մառախուղ։

Զի՞նչ է Որոտն և Կայծակն։ ՃԿԶ

Յորժամ հողմն որ է քամին՝ բռնութիւ հնչէ՝ և ՚ի մէջ ամպոցն մտանէ, յայնժամ զթանձր ամպն պատառէ, և լինի ձայթմունք ՚ի պատառմանէս. զոր և որոտ անուանեմք. և ՚ի հողմոց յերար շփելոյն և ՚ի ճնշելոյն հուր փայլէ. զայն փայլատակունք ասեն և կայծակաւ։ Զի հուրն յոյժ արագածս խառնէ, և անցեալ յօդդ. և երբ հատանի հուրն յամպոյն, թէ թանձր ելանէ, յերկիր անկանի և վնաս առնէ. և թէ նօսր ելանէ՝ ոչ թողուն օդքն յերկիր, այլ ընդ օդն ցնդի անվնաս։

Ձմեռն՝ որով էր ի՞ւ նուաղէ բնաւ. ԺԶ.

Քանզի ձմեռն ամենայն նուաղեալ է. զի ձմեռն հիւսիսային հողմն հնչէ, այն նուաղեցուցանէ զամենայն, և առաւել զդառնից ամենայն. զի հարաւային օդն է որ թանձրացուցանէ զամենայն.

Ընդէր ի՞նչ պէտս է որոտումն. ԺԷ.

Քանզի ՚ի թանձրութեն ամպոյն՝ և ՚ի բռնութէ հողմոյն՝ չկարէ անձրևն ՚ի վայր հոսել. իսկ ՚ի գոլոյն՝ և ՚ի պատառելոյն թուլանայ հանապազ, և արկանէ զանձրևն. Եւ զոր օրինակ մարդ՝ զմանուկն յորժամ ծնանի, մեծանայն զօրանայ, և մինչ այն զօրանայ, զի զծնողն յիւրեն քարշէ. որ զծնչակսն երակսն նեղէ, և զմանուկն ՚ի վայր բերէ և ծնանի. Նոյնպէս և երկիր սառուցեալ և պատեալ է ՚ի ձմեռնային ժամանակս, և նմանեալ բղբնութիւն հողոյն. մի այնորիկ՝ պէտս է ձայն որոտայյն, զի թուլացուցանէ բնութիւն հողոյն. և բայց և սերմանք յերկրէ ՚ի վեր ծնանիցին, և ծառքն ծաղիկս փթթիցեն. և այս՝ ՚ի ձմեռնային կայանացն ՚ի բաց արձակին.

Յաղագս Ձեան և Անձրևոյ. ԺԸ.

Յորժամ արեգակն ՚ի հարաւային կողմն դառնայ ՚ի խոնարհ, յայնժամ հիւսիսային կողմն զօրանայ և զօդն յիւրեար խառնէ՝ և թանձրացուցանէ, որ ամպ լինի և կտրատի, և ՚ի վայր հոսի սպիտակ և փափկատեսակ. զի ցուրտ քամին՝ փափկութիւն ջրոյն պատէ առնէ.

Եւ թե թանձր և մեծ թափի ՚ի վայր, այն սառնաբուխ ասի. և որ սակաւ և մանր՝ այն ձիւն կոչի. Իսկ ՚ի գարնանային ժամանակին՝ և յամառնային և յաշնան ՚ի ձեռն՝ օդն ժողովէ զջուրն ՚ի ծովէ և ՚ի գետոց, և առեալ յերկրէ ՚ի վեր բարձրանայ, և ՚ի քաջ ամպոց թօթափմանէ լինի անձրև. զի ՚ի գարնան ժամանակին օդն սպառաբա-

նայ

նայ 'ի գիջութէ ջրոյն. և յարեգականն ջերմութեն թանձ-
րանայ և խառնարհի 'ի միմեանս, և առնու բարձրանայ. զի
հոգին 'ի ներքոյ անցեալ՝ առնու ամպն. և հողմոյն զօ-
րացեալ և պատառեալ՝ ոչ՝ պատառի և թնդանայ և անձ-
րեւ 'ի վայր հոսի.

Յաղագս Կայծակի. ԺԹ.

Կայծակունս լինի 'ի սաստիկ և 'ի զօրաւոր ցամաքէն, որ
չոգի 'ի հիւսիսոյ կողմանէ. և 'ի սաստիկ փչմանէ
հողմոյն՝ ուղղեալ բարբէ և ունի զհասարակութիւն ջրոյն, և
շողացեալ յերկիր թուաւ. և որ ուժով է խիստ. և է որ
նուազ. և այսպէս 'ի լեռնս և 'ի դաշտս միաբանեալ

Թէ ուստի՞ լինի Ցօղն եւ Եղեամն. Ի.

Ցուսանօրէք՝ օդով պծուրն ծրծեն և 'ի վեր բարձեն.
Եւ երբ արեգակն ծագէ, թուլացուցանէ զօդն. և այն
որ ժողովեալ է 'ի յօդն՝ 'ի գետնին իջանէ և ցօղ կոչի այն
իսկ 'ի ցուրտ ժամն՝ թերասառույց լինի և կոչի եղեամն

Զի՞նչ է Ծիածանն՝ որ երեւի, որ ասեն աղեղն ամպոյ. ԻԱ.

Պատճառ այսպէս իմանալոյն՝ գիջութ օդոյն է և ջեր-
մութեն արեգականն. Զի 'ի փոքրագոյն անձրեւէն՝
գիջութիւն՝ որ յօդն է ժողովեալ, և արեգականն ջեր-
մութեն յերեսաց խառնելն. օդոյն գիջութիւնն 'ի ներքուստ,
և արեգականն նշոյլքն 'ի վերուստ միաբանեալ, և 'ի նոս-
րութեն օդոյն՝ գունագոյն և երփներանգ երեւի կամարաձեւ
որպէս զերկնային գունովքն. Զի գոյն երկրին՝ և կանա-
չութեան բուսոյն՝ և ջրոյ և հրոյ՝ յերեսաց խառնելն, և
այնպէս երեւի. Թէ մէկ մէջ կամին որ երեւի, նշան գա-
լստեան անձրեւին է և առատութեան. և թէ երկու երեւի յայտ
և այլ գիծ. գարուն և սաստիկ անձրեւ նշանակէ. Եւ 'ի
սկզբանէ աշխարհի եր սա, զի հետեւանք է առաւելոյն. այլ
ծուփն

ԳՐԱԴԱՐԱՆ

Ծուխն հետեւանք է հրոյ. որ քամէ զէ՛ն խոնաւութիւն՝ ի հրոյին կրակոյն, եւ տապաւորութիւն բաց հրոյն. Այս ազատիկ եւ առ ՚ի նշանս՝ ՚ի յորդութեն անձրեւային զաղաղման.

Թէ՛ զի՞նչ է կայծակն որ շանթելիք անուանի եւ քանի՞ ազգ են ասա. ԺԲ.

Է ազգ մի՝ որ շանթելիք ասեն, որ ՚ի հրեղէն երկնից կատարածի՝ եւ ՚ի վերայ հողի եւ ջրաւորի ուրեք. այլ յորժամ՝ յերկիր անկանի, ծածկէ զեթ անձրեւութեն երկիր, եւ զոր ինչ գտանէ այրէ, եւ ընդ ժամին ՚ի վերայ անցանէ ՚ի ներքոյ կիստացուցանե յիւր ազգակիցն ուստէ անկեալ է.

Եւ է ազգ մի՝ որ յորժամ ՚ի սառամնիկ ամպոյն՝ հողման ծածկ խառնեալ, որ յառաջ ծակէ եւ ... յերկին շրջի, եւ օդն ուսնու զուգաչափեալ ջուրն. եւ ՚ի վեր միացեալ ջրովն, եւ առնէ ՚ի բարձրն՝ ՚ի հրախառն եւ ՚ի սոյն օդն միջէ եւ շրջէ, եւ վառէ ուր գնայ. եւ ՚ի վերայ թողլէ. եւ յորժամ յերկիր հասանի՝ զոր ինչ գտանի այրէ եւ անցանէ, եւ մնայ ուր երկաթի քարշեալ.

Եւ է ազգ մի՝ որ ասեն թէ ասող թնդում. եւ սատիղ՝ ոչ թողու. այլ յորժամ ՚ի շրջակայ ... երկնից հնչէ, եւ սաստիկ որոտացելս անցանէ ՚ի որ գնայ զօրն որ առէ եւ հրախառն՝ ուր գնայ սպառէ, եւ եր կայնութիւն երեւի, եւ թուի թէ ասող թնդում.

Եւ է ազգ մի՝ որ ՚ի պատառել օդոյ ՚ի սաստիկ հողմոյն՝ միջին լոյսն հրակերպ երեւի եւ օդն որ պատառեցաւ՝ յերուր զայն եւ ՚ի կցելն ծածկի զարձեալ. եւ մեք կարծեմք ասեմք թէ ասող թնդում.

Նոյնպէս եւ այն՝ որ կայծակունս ասեն. զի յորժամ ամպն պատառի, ՚ի պատառմանէն որոտումն լինի. եւ յերուր շեղ լոյսն կայծակն լինի. Զի ով հրահոսն երեւելն՝ որ փայլ քարին բաղխէ, երանէ ձայն, եւ երանէ հուր. նոյնպէս յորժամ հողմն զամպն պատառէ, ՚ի պատառելն զորոտումն անէ, եւ հողմն ՚ի յամպոյն հուր հանէ, եւ ՚ի ներքս ուր անկանի մեռանէ.

Յա

Ճառայն որոտն է, ոտքս կայծակն · բայց մեք յառաջ զհրոյ լոյսն տեսանեմք, և ապա զորոտն լսեմք · զի աչքն այլ սուր է քան զականջն · և ակն զհեռուն տեսանէ, և ականջն զմօտն լսէ · զի արագ զլոյսն 'ի հեռուն տեսանեմք, և յորժամ ձայնն 'ի վայր հասանի և մօտի 'ի մեզ ապա ականջն լսէ ։ Եւ այս յորժամ 'ի ամպոց ժամն լինի թնդուցած ամպք առնեմք ։

Թէ զի՞նչ է այն որ Լուսինն բոլորակ ունենայ ։ ԻԳ

Թանձր օդն՝ որ ունի բոլոր զձառագայթ լուսնէն, և նշմարն 'ի դուրս երևայ յԷ թանձր օդն՝ բոլորակ լինի. և է նշան անձրևոյ ։

ՎԵՐՋ

Առաջնոյ մասին աւարտեալ ։

ԱՐԱՆ․

ՄԱՍՆ ԵՐԿՐՈՐԴ·

Յաղագս որ 'ի սմա եղելոց էակացն՝ հանդիսաբանութիւն·

Զօրութիւն Աստուածային բանիւն՝ նախ՝ զտարերաց դրութիւն եւ զերկիր յօրինեաց · եւ ապա՝ զի 'ի շարժման, եւ 'ի շրջագայութենէ երկնից՝ ձմեռնային ժամանակք՝ եւ կենդանիք եւ բուսականք, որք 'ի ժամանակի· զոր խնամածուք սահմանեալ եղեն բնութիւն, այսէ նմայն պրուծոն եւ տասցէն զբնութիւն ձեռնէ յ շարժման եւ կայանի, այսէ շարժմանն երկնի, եւ կայականութեան երկրի·

Եւ ապա թէ՝ ոչ նմայն պրածառեն է զբութիւն տարերացս խառնութիւն, զոր սրբնականդ յօրինեաց· Եւ թէ՝ զերկիր կայ հաստատուն երկիր, եւ ոչ 'ի մէջն կայ երկնի· Աւասիկ եւ զհրեղէն երկնի՝ եւ զհաստատութեան զանազանութիւն թէ՝ ոչ զանազանեն բնութիւն· եւ զմերբախարդ՝ եւ զանմիջոց սահմանս զերկանն· Եւ թէ զաշխարհս 'ի վերայ երկրատարած կենդանականացն ոչ են բաժանեալ· Եւ թէ մարդ առանց զն 'ի կենդանակերպան՝ ոչ են զանազանեալ բնութիւն եւ զործով· եւ զինչ նշանակութիւն ունին Եւ ապա 'ինքրեան զտեղ սխալ՝ որէ յուսոյն, եւ զիօթն զօտիսն ասէ եւ զտասն սուն որ 'ի նմա, եւ զբնութիւն նորուն· եւ զինչ զործե ազդումն նշանացն՝ որ 'ի նորանէ լինի· եւ զինչ օգտի 'ի նշանացն՝ զոր յաղագս մերոյ օգտի եդ 'ի նմա· Իսկ յարեգակնէն՝ ուսցես զփոփոխումն եղանակացն, եւ զլութացս լուսաւորացդ· եւ թէ քանի բաժանի աշխարհս, որ

տեսէ

տիւն և գիշերն՝ անձանձրին և նուաղելովն փափաքելն.

Ո՞չ թէ չէ փայլապայծ գիտն և քննութիւն իմաստասիրացն. Ո՞չ թէ յոյժ եղեալ ՚ի բնութիւն աստեղացն՝ որ մի մեր տգետ՝ նշանք և գուշակմունք երևին ՚ի նոսա և զայդ օրինակաւ առաջնեալ են. որ չէ զործմունք՝ թէ յաստեղսն՝ ած գործութիւն եղեալ. Ո՞չ թէ փոխեր զուսումն ամենք նախատել որ, զոր չէ պարտ առնել. և թէ առնել զինչ է պատճառ. Ո՞չ պատճառ այնմ՝ լինէ՝ էր խոտելի աստեղացն բանն.

Ո՞չ ապա՝ ներքրադական գալեստ երկնի. թէ ծեքան լուսաւորքդ՝ յիմաստութիւն փոխէ զմեզ զոր ընական օրէնք առեմք. Ո՞չ ապա՝ այլայլմանութիւն և պարզաբանաբար՝ զլուսնին և զարեգականն զգործ և զինքն՝ ՚ի խրատ բնութիւն մարդկան. Ո՞չ թէ լուսինն օրինակ էր հնոյ օրինացն, և արեգակն՝ աւետարանին, և աստեղքն մեր զարէիցն. Ո՞չ ապա՝ զգալի արեգակն՝ յօրինակ աննեղի իմանալի արեգակնն արդարութեան. և զիջանելն ՚ի հայրական ծոցոյ. և զբանեին մարմնն լինելն. և ՚ի կուսական ծննդենէն զաներևութն ներգործութիւն մինչ ՚ի մեռ անդամ՝ զալուստն՝ համառօտեալ եւ ... ուղիղ զանունթիւն, և ոնց աւետարեալ.

Ո՛յս հարմնաստ գործութի որ ՚ի սմա. և որք այխաստաւորաբար մեր գնեն՝ յոլովս զանազան գործութի ՚ի սակաւ բանիցս՝ իբր պատմառս ասացի իմաստից. Ո՛յլ այս սակաւ ծանօթութի, և աղօթից ձերում յանդգնաց մեզ զթողութի.

Ո՛րքն

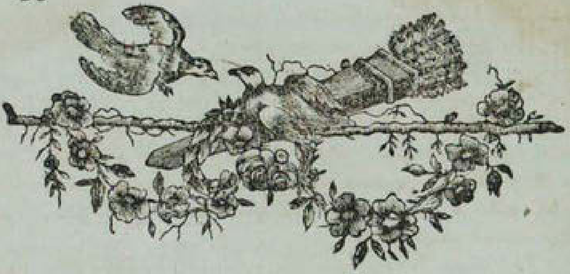

Նուէր՝ ՍԷ Նախնական Մատթէոսին Յօհաննու երե-
ցայեցւոյ Եան՝ յաղագս երկնային զարդուց՝ ըստ փոխաբերութեան 'ի
ինքնոյ Բնաբանութ Եղիային Խոսրովէ. ըստ Նախադէմ տառա-
տանց.

Յամենահրաշ՝ գործս արարչին՝ որ գտա ցան.
մեծ և ահեղ՝ պայծառայք՝ ի բարձունս ցան.
Սմանք 'ի սեռ զարմանալեաց՝ յոլովին ցան
և այլք 'ի պէտս՝ փոփոխութեան՝ մարդկան տա ճան.
Հանդարտականաց՝ արարածոց՝ մասունք լըր ման.
'ի յերկնային թռչնոց՝ տարրաբաշխեալ՝ բ 'անս ցան
Ո՛չ ընդհատ սկիզբըն և հիմունք՝ հաստատեա ցան.
'ի յերկրաս անկենդանաց բնութեան ցան,
Ոսկի երկնային՝ բոլորակին՝ բանք ձայն ցան.
Մեծ ա նորին՝ հաստատութեան՝ երկնի ե- ղան
'ի մայխևս՝ մարգարէութ նախնին կան.
զի ազդակին՝ առ ձայնիւ ունեան ցան.
Արա ջուրց՝ տարերց մասունք՝ ընկերընա կան
յորմէ մարմինք՝ տարրականաց՝ հաստատեա ցան
Ի ջուր և յօդ՝ բնութեան հողոյ՝ որ բնակա ցան
ցրտին և գէճ՝ բնութիւն ջրոյ՝ որք խառն ցան.

Բաղկացութիւնք՝ երկրիս կայից՝ կատարե ցան.
որք միշտ անշարժ՝ կայիւք շարժին՝ յեղյեղու կան.
Բայց և գծին՝ բնութիւն օդոյն՝ և ջերմա կան.
որ ընդ հրոյ՝ ջերմին և չոր՝ մերձաւորա ման.
Նմանապէս՝ կամարն երկնի՝ խորան ձգե ցան.
որք մշտաշարժ՝ շարժմամբ շրջին՝ անյեղա կան.
Յոր իմաստունք՝ ներհմտութիւն՝ յայս վարժե ցան.
և եղական՝ բնութեան գոյից՝ եղին սահ ման.
Բայց զբնութիւն ծնունդ շարժման՝ որք կայա նան
որք 'ի շարժուն՝ և յանշարժէց՝ տարերց ծը նան
Գնկօք թեւոց՝ կրկին բնութեան՝ միշտ ընթա նան.
որք 'ի ծովու՝ այս աշխարհիս՝ կան ծըփա կան.
Բերդ շարժելով՝ բոլորն երկնի՝ անդնդա կան.
միշտ պնդելով՝ զկայանս երկրի՝ անդադա կան.
Գեղեցկապէս՝ Թռչելով ամէն՝ հաստատա կան.
մէջ ցրուելով՝ ստորին բնութեան՝ ըստ տարրա կան.
Այնպէս անշարժ՝ բնութիւն երկրի որ գոյա ցան.
Ինքեամբ պրկեալ՝ պարարերէ՝ զերկնի շըր ջան.
Երկոքումըք՝ բնական կրիւքն՝ անլուծա կան.
միմեանց լինին՝ նիւթ և պատճառ՝ յարմարա կան.
Բացէից՝ տարերց մասունք՝ որք խառնե ցան.
անքակտելի՝ սիրով 'ի նոյն՝ յարմարե ցան.
Կատարեցան զարդք աշխարհիս՝ որք կա ցան.
յանմահ բանէն՝ արարչական՝ որով ստեղ ծան.
Նոյն արարիչն հրաշագործ՝ զարմանա զան.
մէջ թէ բանիւ՝ միայն արար՝ անքննա կան.
'Ի սմին արուեստս հանճարոյ՝ իմաստնա կան.
եղ 'ի բնութիւն արարածոցս դասա կան.
'Ի ստորին կոյս կայացեալ՝ հող ծանրա կան.
Մերձ առ նովին շարադասեալ՝ ջուր գիճա կան.

Խորանաձև՝ կամարացեալ՝ ու մերձնա կան.
զբոլորն բնաւ՝ շրջապատեալ՝ հուր կիզա կան.
՚Նման սրբին՝ քեզ յարայայտըս ցուցա կան.
յանօթ արկեալ՝ աւազ և ջուր՝ իւղ նիւթա կան.
Կիր ամանոյն՝ և նիւթ իւղոյն՝ առ մերոյ կան.
Ներքոյ աւազ՝ և զինի ջուր՝ գետեղա կան.
Սոպէից՝ բոլոր մասանց՝ պարագրա կան.
ող ընդ հրոյ՝ հողմոյ շնչմամբ՝ մեր ամբառ ճան.
Որով երկիրս՝ այս գնդաձև՝ առ կայա ցան.
՚ի միջոցի՝ աստ մնալով՝ անշարժա կան.
՚Ի սոյն և այլ՝ քեզ օրինակ՝ համանը ման.
դձու հաճու՝ առ գաղափարըս տեսա կան.
Շրջապատեալ՝ կեղևըն կարծր՝ և նիւթա կան.
որպէս հրեղէն՝ արփւոյն կամար՝ պարաձգե ցան.
Խորանն երկրորդ՝ զկնի սորին՝ օդոյն նը ման.
որ մինաձև՝ ընդ խեձեկոյն՝ ՚ի կառուց ման.
Այլ և երրորդ՝ է սպիտակուցըն ջրոյ նը ման.
և դեղնագոյնն՝ առ միջոցաւըն գնդա կան.
՚Նոյնպէս երկիրս՝ առ միջոցի՝ յարամնա կան.
անսիւն անենց՝ և ՚ի մերուստ անկախա կան.
՚Ի ներքուստ՝ հողմոյ հնչմունք՝ ընդդիմա կան.
և բընականն՝ իւր ծանրութիւն՝ ոչ ամբառ նան.
Ճաճասար՝ մեցակուսի՝ են զատա կան.
զառ ՚ի վեր՝ և ՚ի ներքուստ՝ և կողմնա կան.
Արդ ՚ի յերկրորդ՝ աճուըրն մեծ արարչու թն.
յորում հրաման՝ եղ յարարչէն՝ հաստատու թն.
Յօդոյ հնչմամբ՝ ջուրք ՚ի ջրոց՝ բաժանե ցան.
և հրեղէնի՝ արփւոյն կիզող՝ դիմակ ար կան.
Որպէս զի մի՝ զաշխարհ լուծցէ՝ տոչորա կան.
սաստիկ հըրատըն բոցագոյն՝ և կիզա կան.

Յուրս

Հուրտ բնութիւն՝ իւր ջուր լինի՝ կերակրա կան.
դի մի աշխարհ՝ ըմպառնսյի՝ 'ի հրոյն լուց ման.
Այդոքիկ երկլին միմեանց՝ են յատկա կան.
ապագապէս՝ շարժմամբ շրջին՝ անլռա կան
Պարառեալ՝ շրջափակեն՝ զգունդն երկրա կան.
և 'ի միմեանց՝ են հեռացոյն՝ նոյն չափա կան.
Լայնութիւն են՝ չորեք կուսի՝ եզերա կան.
և խորութիւն՝ ընդ բարձրութեանն զուգա կան.
Մեկնիս սոքօք՝ իմաստութիւն քեզ բաշխա կան.
որով պատմի՝ զփառս նոյ՝ անճառա կան.
Հրընթալ հոգւով՝ 'ի յարարած՝ այս եղա կան.
զովել զանեղն՝ 'ի յեղելոցս՝ անմահա կան.
Արդ մինչև ցայս՝ մեր խօսեցեալ՝ բանք նախնա կան.
յաղագս երկուց՝ կիսագնդացն՝ եռայարկ կան.
Նիւթ ցանկալի՝ ուսումնասէր՝ մտաց մարդ կան.
որով կրթին՝ վարժմամբ բանի՝ ուսողա կան.
Ուստի շարժմանց՝ զարդուն երկնից՝ տեղեկա նան.
և յարկածից՝ ապագայից՝ զգուշա նան.
Խուսեալ պատկ՝ բանից կարգի՝ յարմարա կան.
'ի զարդ գրոյ՝ բանասիրաց՝ յոյժ ըղձա կան.
Նոյն և նշան՝ անլուծ սիրոյ՝ եղբայրա կան.
և մեզ յանձնիւքս՝ ժամանակաց՝ պատճառ յիշ ման.

՚Նորին փոխչէուն՝ յաղագս Երինի.

Այն որ յառաջ՝ քեզ ձօնեցան՝ բան նախնա կան.
յաղագս երկուց՝ տրամադրութեան՝ անկիւնա կան:
Արդ՝ տարերացն դաս կարգի՝ միջնորդա կան.
և արուեստից՝ խառնուածոյն՝ յարմարա կան:
Նախ վերածին՝ գաղափարք ՚ի նոյն բան բաղձա կան.
և սկզբնականք՝ յաղագս երկնի՝ բառ ձեւա ման:
Այլ զի անձամբ՝ յայս ձեռնարկել՝ չեմք բաւա կան.
զհոգին իմ՝ վերածագրումք՝ մեզ օգնա կան
՚Նախ զառաջինն՝ զերկինն յիշեմ՝ բոլորա կան.
և համատարած՝ եւս անսահման՝ անքննա կան:
Ո՛չ որ և եթեր՝ զոր կարդացին՝ ազգն յունա կան.
և հուր թուեցաւ՝ այնք որ լեզուաւ՝ քաղդէա կան:
Խեղճ հրատ՝ նա բացայայտ՝ և պարզա կան.
մարմին անեղծ՝ և անչարչար՝ անհատա կան:
Աչէ ամենք՝ ոչ որ ՚ի նմին՝ այլ զատա կան.
զի հինգերորդ՝ է ՚ի չորեցս՝ առանձնա կան:
Աստղայց՝ նաւաթէն՝ անձնաւա կան.
ձգեալ ընդդէմ՝ լուսեղինացն՝ անմարմնա կան:
Ո՛չ բոլորս ընաւ՝ շրջապատեալ՝ զորէն ձեղու ան.
տրամադրեալ՝ առեալ շրջան՝ անսխա կան:
Նոյն բզգայս՝ կամիմ թուել՝ աւել բզ քան.
և զերկրորդն՝ սկսայց ձօնել՝ յօժարա կան:
Որ կոչեցաւ՝ երկին երկրորդ՝ հաստատա կան.
որ ՚ի ջրոյ՝ և ՚ի յօդոյ՝ անուանե ցան:
Ո՛չ պատեալ՝ ոչ թանձրացեալ՝ այլ լուծա կան
որպէս բղխուր այս որ առ մեզ՝ են հաստա կան:
Խաղ ՚ի յօդոյ՝ փքամանք եղեալ՝ որպէս խո րան.
զբնութեամբ՝ կամարացեալ՝ նման ձեղու ան:

՚Նոյն

՚Լուսնակս և հողմ՝ և օդ սփռեալ՝ տարածա կան
որպէս յանօթ՝ ինչ ժողովեալ՝ ՚ի նիւթս կան.
Եգձև ատեալ՝ վերինն երկնի՝ միջոց շրջա կան.
լուսաճառագք՝ եղեալ ատ ատն՝ և կայս բան.
Արամ՝ միայն՝ գիրք գործոյն՝ արարչա կան.
Թէ եղ ձեռն՝ ՚ի յերկնային՝ հաստատու թն.
Նայց որոշման՝ ասցս անդրէք՝ են զատա զան.
զոր մեծարակ՝ ատեղծն ունին՝ ընթացս բան.
Նշանատեղեան՝ անուանեցան՝ աստղ խա բան.
յանմեց փոխք՝ և պարունակք՝ պարբերա կան.
Մի քան բռնի՝ են գերապանց՝ վերադրա կան.
և ութերորդ՝ գունդն անմոլար՝ և բարձրա կան.
Ձոր կերպարանք՝ են կենդանեաց՝ երկասա ման.
որովք բոլոր՝ կամարն երկնից՝ յայտ չափե ցան.
՚Նոյն և երկրիս՝ հաստատու թն՝ անդի կա լան.
յոր բաշ ընակոտքն փորութն՝ արդեանց շան.
Օդ և աշխարհ՝ կերպարանօք՝ մարդոյ ցու ցան.
և երկնային՝ բոլորակին՝ վիճակե ցան
Խոյն է գլուխ՝ որ է աշխարհին պարակա կան. ♈
ցուլ պարանոյն՝ որ են կզակք՝ բարեկա կան. ♉
Երկուորեակն՝ ձեռքն են և ուսքն զամբա կան. ♊
և խեցգետին՝ լանջք կոչեցեալ՝ են հաստա տան. ♋
Առիւծն սիրտ՝ լեարդ և կողիցն՝ ասկա կան. ♌
կոյսն ներքին՝ որովայնին՝ եղզա կան. ♍
Արշիան որ է՝ կշռոյն երկուց՝ լերկա կան. ♎
լեարդ և կարիճն՝ է անդամոյն՝ ազգ կլեսա կան. ♏
Աղեղնաւոր՝ բարձքն և երկք՝ խաղա կան. ♐
և այծեղջիւր՝ ծունկք երկարին՝ ատրեւ տան. ♑
Ջրհոսն սրունքն՝ է աշխարհին եղխաա կան. ♒
և ձուկն թաթք՝ ոտից երկուց՝ է հնդկաս տան. ♓

Երկոտասան կենդանակերպքս՝ որ կոչե ցան.
ըստ համարոյ՝ ամսոց տարւոյն՝ համգունա կան
Եւ աստիճանքն՝ որ ՚ի նոսա՝ երեսնա կան.
աւուրց ամսոյն՝ են զուգաչափք՝ և համա բան
Իսկ բովանդակ՝ կամարն երկնից՝ համօրա կան.
երեք հարիւր՝ վաթսուն թուով՝ են աստի ճան.
Որովք և նոյն՝ թիւ համարոյ՝ աւուրց ծը նան.
յերկոտասան՝ ամիսք տարւոյն՝ որ գոյա նան.
Թողում ըզհետ՝ թիւ աւելեացն՝ անքննա կան.
զի խոր ունի՝ այն տեսութիւնքս մանա կան.
Դարձայց ՚ի նոյն՝ կերպ կենդանեացն՝ երկոտա սան.
և ըզբնութեանսն ճառեցից՝ նոցա սահ ման
♈ ♌ ♐ Խոյն և առիւծն՝ աղեղնաւորն՝ են ջերմա կան.
չոր և հրայինն՝ բնութեամբ իւրեանց՝ այրեցա կան.
♉ ♍ ♑ Ցուլն և կոյսն՝ և այծեղջիւրն՝ են հողա կան.
հով են և չոր՝ և երկրայինն՝ ցամաքա կան
♊ ♎ ♒ Երկաւորքն՝ կշիռ և ջրհոսն՝ են հողմա կան.
ջերմ և կակուղ՝ են բնաւորեալ՝ դալարա կան.
♋ ♏ ♓ Խեցգետինքն՝ կարիճն և ձուկն՝ են ցըրտա կան.
գէճ և ջրայինն՝ են զօրութեամբ՝ և զովա կան.
Արդ չորից՝ տարերց բնութեանցն զուգե ցան.
՚ի յարարչէն՝ իմաստութեամբ՝ կըշռե ցան.
Աստեղք մոլարք՝ որք Է նոսա՝ միշտ ընթա նան.
ունակացեալ՝ բնութեանց նոցին՝ զազդումն տան.
Արդա նըման՝ են չինաճածոց՝ որպէս ըզ տան.
որք և անշարժ՝ կան ՚ի տեղւոջըն յաւէտ եան.
Հոլաբք. Աստեղք նըման՝ ուղևորաց՝ են անցա կան.
որք ՚ի նոսա՝ իջևանին՝ և ընթա նան.
Յորժամ ՚ի նոյն՝ բնութիւն միմեանց՝ հանդիպա նան.
անձնունք բարեաց՝ և քաղցրութեան՝ տան մեզ նը շան.

Իսկ

Իսկ 'ի նոցունց՝ հակառակացըն սպառաչ ման.
ցուրտն ըզ ջերմոյ՝ չորն ըզ գինձի՝ խոնաւա կան.
Չյաւք և հարուածք՝ 'ի յաշխարհի՝ են ցուցա կան.
ըզ հակառակ՝ բնութեան նոցունց՝ որ վիճա կան.
Խողից ձառեալ՝ զերկար ասցին՝ զադգմանց ըզ քան.
զամանց անշարժ՝ աւել նոյա՝ կամ՝ շարժա կան.
Կամ՝ զոր 'ի մարդն՝ ասեն նըշան՝ և կերպա րան.
Թէ 'ի նոցունց կերպ կենդանեացըն ձեւա նան.
Դարձայց 'ի թիւ մոլորակացն 'ի եօթնա կան.
որք տանուտերաց՝ եօթանց դարուց՝ անուանե ցան.
Այլ և ըստ աւուրցըն շաբաթու՝ համարե ցան.
և ըզ պահու՝ ժամուց աւուրց՝ բաժանե ցան.
Նախ 'ի ներքին՝ գօտին սկսայց՝ խոնարհա կան.
որ և երկինք՝ լուսինն ասի՝ և կայա րան.
Սա ոսկենոս՝ անուն կոչի՝ ըզ յունա կան.
այլ և զամար՝ նա անուանի՝ ըզ տաճկա կան.
Իսկ մեք լուսին՝ ասեմք ոսմա՝ ըզ հայկա կան.
վասն զի լոյս՝ ունի նա յինքն՝ իւր սեփհա կան.
Այն աստեղանք՝ գնացից նորա՝ յայժ նըրբա կան.
զինա տեղեաւ՝ մերձ է յերկիր՝ և մօտա կան.
Աւստի յաւուրս՝ երկոււ և կէս՝ 'ի յընթաց ման.
զկենդանակերպըն կատարէ՝ և զատա ձան.
'Ի քսան և եօթըն թիւ աւուրցըն կատար ման.
դարձեալ 'ի նոյն՝ գայ վերըստին՝ տեղ ծընընդ եան.
'Ի քսան և ինն՝ օր և կիսոյն՝ աւարտա կան.
դարձեալ նորէ՝ զիւր հնութիւն մանկա կան.
Նայց ըզգամանէ՝ ամանք ասեն՝ որք գիտնա կան.
թէ ոչ ունի՝ լոյս յինքենէ՝ իւր բընա կան.
Այլ հայելի՝ ընդդէմ կացեալ՝ արեգա կան.
և 'ի նմանէ՝ ձառագայթէ՝ զլոյսն իւրա կան.

Կայ մեք ասեմք՝ յի սուրբ գրոց՝ ճշմարտա կան.
Թէ լոյս լուսեղէն է ծնեալ՝ արարչա կան.
Ոչ թէ մրմռի՝ մի փոքրագոյն՝ և սովորա կան.
ունի լուսոյ՝ աստուածորեալ՝ ՚ի յերկր որ ման.
Սրով ըղձերս խոկ ընթեռնուն՝ ՚ի ժամ մի թան.
՚ի կարգ գրոյն՝ գնա անմոլար՝ ՚ի տուղա կան.
Նոյա ոչ է գործեմք ամէն՝ զոյս մեզ ըղ բան.
և թէ ըղձոյ՝ լուսոյն ունի ընկրկէնա կան.
խոկ որ նշան՝ և գիծ ՚ի նմա՝ է գրչմա կան.
այն չորք երկրի՝ է և ծագու՝ որք կէրպա նան.
Ոչ հայելի՝ է աշխարհի՝ նա ցուցա կան.
նա և երկրի՝ չափ մեծութեան՝ աւէն ըղ բան.
Թէ օրէնան՝ այրոյ խնդրեա՝ հաւանա կան.
՚ի քարտաց՝ բազմաց ունի՝ ամփոփա կան.
Ոչ յամ՝ քաղաք փողոց էն յոգնա կան.
և միաչեռ՝ գնա աւանեն՝ գէմ յանդի ման.
Նշանս բնական. ՚Ի ժամանակս՝ անուրց ատելեաց՝ է մեզ նը շան.
և որք ուղղ՝ փոփոխութեց՝ ակնկալ նան.
Պատարագաց՝ և աղօթից՝ առ տէր կար գան.
՚ի բերմունք՝ չար պատահմանց՝ ըղձաշա նան.
Իւ որք ՚ի ծով նաւէլ կամին՝ վ ճաա կան.
՚ի նոյն անդրոյ՝ նաւահանգստին՝ գնանոա նան.
Այս ձմեռադարձ՝ հետ ունին՝ կամ ընտա կան
ամենն ՚ի տան՝ ըղձաշարժին՝ անվճառա կան
Իւ այս նշան՝ ահա ըն սերոյ՝ արարչա կան.
զի յուսոյն՝ մի կորեաւ՝ արդէն մարդ կան.
Կայն յանդառ՝ խոկ առնմէ՝ նշան ամ ման
և արեգական՝ ընթացից լինել՝ այդպէս կան
Ոչ ՚ի յանձն՝ նորին անձն՝ և լեա նան
և ՚ի մաչել՝ լուծանեն՝ և թաւլս նան.

Օնոյն

Զնոյն և 'ի ջուրըս անասնեա առ ծախս կան.
որք լինան' և թերանան' նըմին նը ման.
Նայց զարմանամ' եւ ո՞չ լուսնին եղեալ սահ ման.
որ մէջ ամենից' և հըռութեն' փափախա կան.
Զի օգտակար' նոլե թ ամենից' է երկրե րան.
որպէս պատանեաց' զաղաւկութե' ըղձարծրա կան.
Յարժամ' երկնից' լուսինըն մերձ' արեգա կան.
նմանութեն' լինի լուսնոյն' ունակա կան.
Զի զբօսորակ լուսնոյն ունի միրոյ կող ման.
և այն ընդդէմ' արեգակունն 'ի հայեց ման.
Իսկ յատանել' նըմին 'ի բոյց հեռագա կան.
յայնժամ' ձևոյ լցայն լուսնին և ծնա նան.
Նոյոր լուսնոյն' ըմանելով' նըրբնոյն կող ման
և բատուերին' հալածելով' առ միջնա կան.
Յարժամ' 'ի ծնունդն' իւր երև ի' նորագա կան
յարևմտից' զհայեց ունի' արևել եան.
Իսկ յարևելս' 'ի լըրման ն' մնչոցա կան
առ յարևմուտ' ըդդէմն ունի' ըդհայեց ման
Զի կէս գընտին' լուսով լինի' այնըմ կող ման
որ 'ի լուսոյ' արեգականըն մերձե նան
Եւ որ 'ի մի ս' կողմին լինի' և գատա կան.
առանց լուսոյ' նա երև ի' բատուերա կան.
Իսկ ըզգաստծոա' սորին լինել խաւարա կան.
որ պատահի' այնժմ ինչ ամուրց' հընդեստա ման.
Յարժամ' կըշիռ' միմեանց լինին' հանդիպա կան.
որ առ միջնուն' արգամագիծն և նեկրըն կան.
Յարժամ' միջիք' կենդանակըրն' են հեռա ման.
հարկիք ութուն' աստիճանօք' են բագա կան.
Ամփոփական' լուսոյն ձգումն' հեռաւոր կան
որ 'ի ծագման' լուսոյն լինի' արեգա կան

Մյն

Ո՛րն է առիթ՝ լուսոյ լուսնին՝ և օգնա կան.
որ անպակաս՝ միշտ երևի՝ նըշողա կան·
Իսկ որ երկինն՝ է անուանեալ՝ միջապա կան.
Մերձ յարեգակըն հանդիպի՝ ըզ պատահ ման
՚Ի մի և նոյն կենդանակերպ՝ և յատու ճան.
Ը մէջ անկեալ՝ լուսոյ ծագմանն արեգա կան
Ո՛ր շուք երկրի՝ ՚ի միջոց՝ կողմանա կան.
՚ի հարաւոյ՝ կամ հիւսիսոյ՝ դիմակա նան
Լոյծ ծածկի՝ լոյսըն լուսնի՝ ծագողա կան.
և մըթայեալ՝ ճառագայթիցըն սեա նան.
Ո՛ր այս խնամք՝ է արարչին՝ իմաստնա կան.
զի մի զաշխարհ՝ կործեալ տեսցուք՝ անապա կան.
Արարածոց՝ տալով ըզփառս՝ նծա կան.
հեռանալով՝ ՚ի յերախտիացն՝ անսպառա կան.
Այլ գթալով՝ միշտ զսոսա՝ ծառայա կան.
և մեզ տուեալ՝ գործ բոլասու՝ և պաշտա ման
Որքօք տացուք՝ զփառս արարչին՝ անզըրաւա կան.
և մի լիցուք՝ զազիր գործովք խաւարա կան.
Իսկ առ վերոյ՝ լուսնին երկրորդ՝ կոչեալ խա քան.
այն որ եւ մին՝ ասեն լեզուաւ՝ հոռոմա կան
Իսկ ՚ի տաճկաց՝ որ տարիտ՝ ըզնա կալ զան.
և ըզ հայումն փայլածուն՝ յարմարա կան
Նաւըն ժամուք՝ կայ առմիուս՝ իսկ աստե ճան.
և տասն ամիս՝ զկենդանակերպսն՝ երկտա սան.
Ջերմին և չոր՝ ցրտին և դէճ՝ բնաւորա կան.
զի աստեղաց՝ բնութեանց է յոյժ՝ փոխարկե կան.
Ուսուցանկան՝ իմաստութեանց՝ և բանա կան.
պաշտակ լինի՝ տեղեկութեանց՝ նոր վարժո կան.
Համբերողաց և հնարագործ՝ համձարա կան.
քընննիչ թուոց՝ և բանահիւս՝ նոր տաղա կան.

Ջերմու ծոր ջեր և չոր ցուրտ և գէճ.

Իսկ

Իսկ որ 'ի հետ՝ սորին գօտին երրորդա կան.
ափրոդիտէս՝ է ըստ յունաց՝ վեներակոչ ման.
Ջօհրայ կոչի՝ նա 'ի յարգէն որ տաճկա կան.
և ըստ հայումս լուսաբեր՝ ծագողա կան
Նոյն չափ և նա՝ պատէ զգօտին՝ կենդանա կան.
զոր փայլածուն՝ ունի զընթացս՝ յարմարա կան
Սմա բնութիւն՝ ասեն լինել՝ յոյժ խոնաւա կան.
երգեցողաց՝ և գուսանաց՝ գուշակա կան
Վարգըր եղանակ՝ ձայնից հնչման՝ յոյժ ըղձա կան.
և մեծ ազգի՝ կանանց գուշակ՝ պըճնողա կան
Թռչնոց և զայս՝ ասել սոյն՝ երկայն ըզ բան.
որ 'ի յանդոյս՝ և բուսականս՝ է աղջա կան
'Ի չորրորդումն՝ երից կամարն՝ արեգա կան
զոր ելլինոս՝ ըզնա ձայնեն՝ ազգն յունա կան.
Նաև և շամըս իսկ անուանեն ըստ արաբա կան.
որ 'ի հայումս՝ կենդանակերպէս՝ տուընջեա բան.
Սմանք բնութիւն՝ ասեն սոյն՝ յոյժ ցըրտա կան.
և 'ի յարփույն՝ առեալ ըզլոյսն՝ ըզ ջերմա կան.
Եւ յարացոյց՝ ըզմին բերեն՝ նըմանա կան.
զակըն բիւրեղ՝ յորժամ ունիս՝ յարեգա կան.
Թէպէտ և ցուրտ՝ է նա բնութեամբըն յատկա կան.
իսկ 'ի նմանէ՝ շողն որ կաթէ՝ հուր լուծա կան.
Նայց հանճարեալ՝ ես ոչ գրոց՝ ածա բան.
որ 'ի հոգւոյն՝ սէր խօսեալ՝ մեզ յայտնե ցան
Ջի առաջին՝ լոյսն որ անեղ՝ արարչա կան.
երկրորդ արար՝ լոյս գեղեցիկ՝ և եղա կան
Եւ 'ի լուսոյն՝ երրորդ աւուրըն ցիր և ցան.
արկեալ անօթ՝ լուսաւորացըդ զանա զան
Եւ զհրաշատ՝ լոյսըն պայծառ՝ և պարզա կան
արկեալ անօթըն լուսատու՝ արևա կան.

Եւ

♀ Զօհրա ըստ և յունաց

☉ արեգակն, ըստ և լատինացւոց

Ո՜ր զմնացեալ՝ լոյսն որ յետոյ՝ այլ թանձրա կան.
անտի լըցեալ՝ զանօթ լուսնին՝ որ խղա կան.
Ո՜ զայլ աղտ՝ թանձրատեսակն՝ և մըրա կան.
խումբք աստեղաց՝ են ընկալեալ՝ որք բազմա զան.
Իսկ զընթացիցն՝ լուսաճառագայթք շարժա կան.
դէմ յարևելս՝ առեն գնալ՝ ներհակա կան.
Զի յարևմուտս՝ բերեալ լինի՝ երկնի շըր ջան.
և դէմ նմին՝ մոլորակացդ՝ անեիա բան.
Քեզ օրինակ՝ հաւասարիմ՝ վկայա կան.
մրջիւն եղեալ՝ առ ջրաղացին՝ շրջօղ եր կան.
Նա շըրջելով՝ արագագէս՝ անտեսա կան.
մրջիւնն ընդդէմ՝ նորին գնայ՝ հանդարտա կան.
Ո՜ ՚ի լուսնոյդ՝ այս ցուցանի՝ ժամն ընծայ ման.
որ ՚ի կողմանն՝ իսկ ծրմանի՝ արևմտա կան.
Ո՜ երևի՝ զարևելեօք՝ ըստ մասին այս՝ ման.
մինչ ՚ի յաճուրդս կատարման՝ հնդեսա սան.
Այն և ՚ի կարգ՝ կենդանակացըդ տողա կան.
որ գհեա խոյին՝ կան ՚ի կարգի՝ յարմարա կան.
Ո՜ արեգակն է ՚ի նոսա փոփոխա կան.
ընդդէմ երկնի՝ ընթանալով՝ զիմնակ բեր ման
Այլ և նշանք՝ յոլովակի՝ ներգործա կան
՚ի ժամ ծագմանըն տեսանելք՝ զարեգա կան.
Զոր ՚ի փըրկչին՝ բանէ ուսցիս՝ ոծա կան.
յարևմըտից՝ թէ ամպ ծագէ անձրևա կան.
Ո՜րըզ շնչումն՝ որ ՚ի կողմանց՝ հարաւա] կան.
խորշակ ջերմոյ լինել նշան՝ և տապա կան.
Ո՜ ՚ի յամպոյ՝ յամպ մըտանելըն ջերմա կան
խոնաւութեն՝ օդոյ բնութեն՝ է ցուցա կան
Այլ և ժամուց՝ ժամանակաց՝ է գոյա կան.
և չորեցունց՝ եղանակաց՝ փոփոխա կան.

Զի.

Ձիւնաբերք՝ 'ի ձմեռնային՝ և սառնա կան.
և քաղցրաշունչ՝ օդոյ հնչման՝ գարնանա կան.
Բոցախառնի՝ և հրատապին՝ ամառնա կան.
և մրգախառն ցրտութեան՝ աշնանա կան.
Տարեմանոք՝ արդար գնայլուք՝ հանդարտա կան.
կարգ ըն կարգի՝ միշտ ընթանան ըստ մասին ամ ման.
'Ի հիւսիսոյ՝ իջեալ 'ի կողմն՝ հարաւա կան.
երկայնութիւն՝ բաժանեալք ամէն՝ գիշերա կան
Սառնամանեք՝ ցրտոյ հրաշէն՝ յոյժ խորտա կան.
և ձիւնաբեր՝ բերմունք լինին՝ ձմեռնա կան.
Իսկ 'ի դառնալն 'ի հարաւոյ՝ խոնարհա կան.
'Ի հասարակն երկնի հասեալ՝ անդ 'ի խո րան.
Ջաւասարին՝ ժամք գիշերոյն՝ և տուընջ եան.
գարուն լինի՝ գեղեցկութիւն՝ վայելչա կան.
Սնոյ ցօղեալ՝ առ հիւսիսով՝ որ բնաբա կան.
երկայնութիւն՝ ժամուցն ամէն՝ տուընջենա կան.
Ամառնային՝ աւուրք առնեն՝ և ջերմա կան.
տունկք և սերմունք՝ պտղաւէտեն՝ վայելչա կան
Սառնամանեք՝ օդոյ առնեն՝ փախստա կան.
Նորքոյ երկրի՝ արկեալ փակին՝ անդրնդա կան.
Աստի աղբիւրք՝ ցրտին բղխեն՝ և սառնա կան.
որպէս յաւուրս ձմեռնայնոյն՝ է ջերմա կան.
Որ ջերմութիւն օդոյն լինի՝ արգելա կան.
յորժամ յերեսս՝ երկրի շնչեն՝ օդք ցրտա կան.
Ու և այլ գործք գեղեցիկ՝ արեգա կան.
որ բաժանէ՝ զաշխարհս մասունք՝ երկոտա սան.
Զօրս որ յայն կցս՝ է աշխարհին՝ հարաւա կան.
զոր պրեցեալ՝ գոտի ասեն, անբնակ մարդ կան.
Նոյն է 'ի կողմն հիւսիսոյ՝ չէն բընա կան.
որք զանազան՝ յենքեանս ունին՝ ժամք ամա կան.

Որ

Որ առաջին՝ բաժին աշխարհն՝ է հընդկաս   տան.
անդ միշտ և նոյն՝ ժամքըն լինին՝ երկոտա   սան.
Որք և լըման՝ իսկ աշխարհի՝ մէջ կոչե   ցան
և 'ի սաստիկ՝ ջերմութենէն՝ յոյժ թըխա   ցան.
Իսկ 'ի յերկրորդ՝ մասինըն ժամք՝ երեքտա   սան.
տիւք և գիշերք՝ միմեանց լինին՝ փոխատրա   կան.
Այս մինչ 'ի վեց՝ մասն աշխարհիս՝ փոխանցա   կան.
մասունք ժամուց՝ որք անդ լինին՝ եօթն և տա   սան.
Իսկ առ մասին՝ եօթնաբաժին՝ հիւսիսա   կան.
տիւք և գիշերքըն փոփոխին՝ ժամուք քը   սան.
Երբեմըն տիւքըն՝ այսչափ աճեալ՝ երկարա   նան.
իսկ գիշերոյն՝ ժամք մինչ 'ի չորսըն նուազա   նան.
Եւ որ 'ի յայն՝ կոյս աշխարհին՝ հիւսիսա   կան.
այն անբընակ՝ 'ի մարդկանէ՝ և ցըրտա   կան.
'Ի յեղանակ՝ գարնանային՝ և ամա   ռան.
ամիսըս վեց՝ միշտ 'ի տեղի՝ անդ տիւ մը   նան.
Զի 'ի խոյէն՝ մինչ 'ի կըշեռըն կիրաւ ող   նան.
արեգական՝ է բարձրութի՛ հիւսիսա   կան
Այլ դու տեղի ընդգիմակայ՝ գեր ամբարձ   ման.
առնել ընդդէմ՝ շուք և ծածկոյթ՝ ըստուերա   կան.
Եւ 'ի յաճուրս աշնանային՝ և ձըմե   րան.
միշտ անդ գիշեր՝ ամիսըս վեց՝ երկարա   նան.
Զի առ հարաւ ցածանալով՝ արեգա   կան.
ոչ ժամանէ՝ անդ առ նոսա՝ լուսոյն ծագ   ման.
Այս է գուշակ՝ թագաւորաց՝ ազգի մարդ   կան.
և յանասունս՝ ըզձի հզօր՝ և խըրոխտա   կան.
'Ի գազանաց՝ ինձ և առիւծ՝ մըռընչա   կան.
և 'ի թռչունս՝ զարծիւ և զայլս՝ որսորդա   կան.
Նաև և 'ի բոյսս՝ այնք որք պատուով իշխանա   կան.
անուշահոտ՝ ծաղկանց որք կան՝ 'ի բուրաս   տան.

Իսկ

Իսկ որ ծագումն՝ արեգականըն պատուհա կան.
խաւարացեալ՝ ժամանակք նըսեմա նան.
Որբ 'ի վիշտացն՝ 'ի մեծ մերձի՝ 'ի յաստի ցան.
և կամ լուսնին՝ իսկ հասանէ՝ ժամ ծընընդ եան.
Ընդդէմ լուսոյն՝ անկանելով՝ ընդդիմա նան.
և ոչ տան թոյլ՝ 'ի մեզ փայլել՝ լուսոյն ծագ ման.
Նայլ այս խնամք՝ է բարձրելոյն՝ հանճարա կան.
որով զաշխարհս՝ այս տեսանեմք՝ փոփոխա կան.
Նշխեալք պատմեն՝ զմասս նոյ՝ աներգա կան.
զնա քարոզեն՝ միշտ էութե՝ անեղծա կան.
Որ մեզ խօսին՝ առանց լեզուի՝ բարբառա կան.
ուսուցանեն՝ առանց բանի՝ անյօղա կան.
Որ և 'ի ժամ խաւարելոյն՝ արեգա կան.
ևթէ ունէր՝ նա մարդկօրէն՝ բարբառ և բան.
Նշաղակեալ՝ յերկնից գոչէր՝ առ ազգ մարդ կան.
դու ինձ զիմորդ անուն ասես ծնա կան.
Որ սպասաւոր՝ եմ՝ քեզ տուեալ անվըրա կան.
և ոչ թուրբիմ՝ 'ի հրամանէն՝ արարչա կան.
Նզգեց 'ի գործ զալթուցանել լուսով ծագ ման.
և ըզգիշեր՝ քեզ առ հանգիստ պատրաստա կան.
'Ի ձմերայնի՝ սառամբ լինիմ՝ ես ցըրտա կան.
և թանձրախիտ՝ ամպով ծածկիմ՝ գարնանա կան.
'Ի հըրակէզ՝ տապ տօչորիմ՝ ամառնա կան.
և 'ի լուսոյս՝ իմ խափանիմ՝ ըն պատահ ման.
Ոչ թէ զկայն՝ չեմ 'ի պատուէր՝ ծնա կան.
այլ և ոչ մարդ՝ եմ կենդանի՝ և բանա կան
Նայլ դու հայեա՝ յիս գեղեցիկ՝ լոյս եղա կան.
և փառս տուր՝ արարողին՝ միշտ յաւիտ եան.
Նաև հինգերորդ՝ երկին հրատին՝ է կայա րան.
զոր կէաց արէս՝ և այլք մառեխ՝ ըղնա կար գան.

իսկ

Իսկ մեք հրատ՝ նոցին անեմք՝ կիզողա կան.
ջերմին և չոր և այրեցող՝ բոցանը ման
Որ ըզգօտին՝ իւր պատելով՝ պարագըա կան.
և ամարան՝ ըզնա ամիս՝ ութ և տա տան.
Որ ընդ կիսոյ՝ կայ յատրիմանն՝ ընթացա կան.
կէս ընդ ամսոյ՝ առ կենդանեաց ըն կատար ման.
Զայլըն թողեց՝ առել ըզբան՝ քննողա կան.
յորս և ումն՝ ինչ զուշակմունք՝ ազդողա կան.
Զ մոլոր Լուսնթագ Ջերմ է և գէջ. Վեց երրորդին սկսայց առել՝ աստեղըն քան.
որ նա կոչի զեփս ՚ի բարբառըն յունա կան.
Ամ ՚ի տաճկացըն մուշթարի՝ է հնարհա կան.
և լուսընթաց՝ որք ՚ի յորդւոցըն հայկա կան.
Գեխտնական՝ և ուղղախօս՝ ճշմարտա քան.
եկեղեցեաց՝ և սուրբ անդեաց՝ աղօթա քան.
Ամ ՚ի բուսոյ՝ քաղցր և անուշ՝ ճաշակա կան.
և յարուճևոտից՝ թագ և պատկ՝ սրբայա կան.
Օգտակ պատէ՝ զխոր ՚ի տարին՝ երկտա սան.
իսկ զատրիմանն՝ երկտասան աւուրբք լըց ման.
Նայս գեղեցիկ՝ առօրդ բարւոյ ազդողա կան.
որ յիմաստնոց՝ ընութի սորա՝ յայս քննե ցան.
Է մոլոր սառոյց է և չոր. Ի՛ ՚ի կամարըն յեօթներորդ՝ ՚ի վերնա կան
զոր յոյնք կրոնոս՝ և այլք զօհալ՝ կանուն ըն տան.
Ցրտին և չոր՝ բնութիւն չար՝ և վնասա կան.
գուշակ լուծից՝ և ծերութեն և տրտմա կան
Ահ և երկիւղ՝ և մահարեր՝ կասկածա կան.
և այլ բազում՝ մասանց իրաց՝ գուշակա կան.
Պատէ զգօտին՝ ՚ի թիւ տարեաց՝ երեսնա կան.
և զատրիմանն՝ ՚ի յերեսուն՝ օր ամսա կան
Ոչ թէ տարամ՝ է սա զնայիւք՝ կամ ծանրա կան.
այլ յայժ անբամ՝ բարձր է երկին՝ սորայն կայ ան

Համեմատ գերկնիցս զայս՝ ընդունա կան.
յայն որ կամարն՝ երև ակին՝ ընթացա բան.
Որպէս և որ՝ քան ըզաստղ՝ է նուազա կան
այնչափ և նորբ՝ երկին լուսին՝ քան ըզնո րայն
Օձնա առանուածք՝ առեն զօրուն՝ առաջնա կան
յորում և կենդ՝ մարդկան լինել՝ երկարա կան
Որպէս վերջին՝ դարաւս լուսին մաշողա կան
որ և նուազ են կենդք մարդկան՝ անկատա ևան:
Որք պայծեն՝ իմաստաբար՝ ջեռնե յան.
և առ 'ի այն՝ երկասիրել՝ աշխատե յան.
Ոչ ընդունայն՝ ինչ կամ 'ի վայր բարբառե յան.
այլ կրթելով՝ ներհմտաբար՝ անդ եկա յան
Զոր 'ի նոցունց՝ աշխատութիւն՝ որ վարժե յան
փորձ 'ի շատէ՝ նրբանակեմ՝ անկատ ըզ բան.
Մոլորակաց թիւ և անուն՝ որ առա յան.
են 'ի վերոյ՝ և 'ի ներքոյ՝ արևգա կան.
Նախ որ 'ի բարձր՝ և գերագոյն՝ երկնիցն կան.
Նորա յերկար՝ ամք բայց սատաւր՝ ազգեն զնը ջան.
Եւ՝ որք ներքոյ՝ և ներքագոյն՝ չերրորդին խո բան
Նորա ամսոց՝ են՝ և ամսոց՝ գաւշակա կան
Եւ՝ և պատճառ՝ մարդական՝ սոյս կոչ ման.
վասն որք յուղիղ՝ գնացից իւրեանց՝ յետս դառ նան.
Զի յարևելս զէպ ուղիղ՝ մշտա ընթա նան.
և յարևմտից մեծ երկնայ՝ կրկնին և կան
Որպէս փորուներ որք արդար՝ հանդէպա նան
անդէն կասեն՝ յիւրեանց գնացիցն՝ և մեզմա նան
Նոյնպէս նորա՝ 'ի լուսաւորքն մեծ հրեղ ման
'ի մեծ լուսոյն՝ և հրապարակ՝ կան յարևե ման
Նայց են և զայս՝ առ 'ի նոցունց՝ յոճայ ըզ բան.
Թէ երկարին նորա մթամայ՝ ներհակա նան.

♃ Որ լուսընթագ՝ և մուշթարին՝ է վերնա կան.
զայն ճոխութն՝ և մեծութն՝ տեսնե նը շան:
☿ Իսկ փայլածուն՝ զոր ատարիտ՝ խոնարհա կան.
զայն հնարագործ՝ իմաստութնց՝ վարժողա կան
Արքա դեմնկ՝ գործովք մեծանց՝ վիճակե ցան.
և տա մտում՝ անձին սորա՝ ոչ ընակա նան
Օփ մեծութն՝ ուսմունքըն չեն՝ ախորժա կան.
և ոչ ուսմանց՝ հոգք աշխարհիս՝ պատրողա կան:
Իսկ թէ իւրեանց՝ տուն զոր տեսն՝ պատահա կան.
մարդն երկայունց՝ շնորհաց լինի՝ տայրնջա կան:
Ինէ այս պարգևք՝ բարեբարին՝ տատա կան.
որ փարթամեան՝ ընտրէ 'ի գործ՝ մարդկան մէ տան:
Բայց զի բազումք՝ են այսըմ՝ տէր՝ և անար ժան.
զի ով՝ շնորհքըն է տուտ անզըղջա կան:
Ան և այլ՝ տատեգք երկու՝ ընդդիմա կան.
♃♀ մուշթարին՝ և լուսաբերն՝ որ է զօհ րայն:
Օփ լուսընթագն որ 'ի վերայ՝ արեգա կան.
զնա սրբութն՝ և մաքրութն տեսնե իշ խան
Ինէ զլուսաբերն՝ որ առ ներքոյ՝ խոնարհա կան.
զայն խնդութն՝ և ցանկութն՝ որ մարմնա կան:
Իսկ ըզպատճառն՝ այսըմ գործոյ՝ վկայա կան.
ոչ տարադէպ՝ այլ մտաւոր՝ խորհրդա կան
Օփ նա 'ի վեր՝ առ վերնայնեան յարմարա կան.
սա 'ի խոնարհ երկրաւորաց տարփողա կան:
Բայց տատեղացս՝ այս որոշին տեղ և կայ ան.
ոմանց բարեաց՝ զայլս չարեաց՝ տեսնե նը շան:
Օփ որք ալըրձեր՝ և կենդանեաց՝ են կերպա րան.
զոմանս տուն՝ նոյն տեսն՝ իւր սեփհա կան.
Ինէ 'ի տեղի՝ ուր յարարչէն՝ տեղծեալ է դան.
զնյալըն փառաց՝ և բարձրութն՝ տեսն կայ ան:

Ինէ

Ի՞նչ որք բնութիւն՝ մոլորակքն՝ հանդիսա նան
ըզնա բարի՝ և շնորհաւոր՝ ասեն բնա կան.
Ոմանց սիրոյ՝ տես և հայեցք՝ խաղաղա կան.
գայթ սաստ ընդդէմ՝ և անյարմար՝ վիճողա կան.
Ի՞նչ ապացոյց՝ սորին բերեն՝ նմանա կան.
զոր չէ արժան՝ իսկ ազատել՝ ըզնա մարդ կան.
Զայն որ 'ի սան՝ խրատ լինի՝ հանդիսա կան.
որպէս թէ որ՝ յեր բուն երկրին՝ հաճոյա կան.
Ի՞նչ զոր փառաց՝ և բարձրութեան՝ ասեն կայ ան.
որպէս թէ որ՝ յեր հայրենեան՝ բնակա կան.
Ի՞նչ որ բնութեան՝ անդունդն կերպին՝ հանդիսա կան.
որպէս քաղաք՝ նորին և մերձ առ ազգա կան
Իսկ որ սոցունց՝ տեղեաց ընդդէմ՝ պատասխա կան.
զնոսին տկար՝ իսկ և անզօր՝ անգործնա կան.
Այս քեզ սակաւ՝ բան յորդորանաց՝ ուսումնա կան.
թէ ախորժես՝ իսկ և չառնես՝ քամահա կան.
Զի աստեղաց՝ բնութիւն չասեմք՝ ազատա կան.
կամաւ յինքեանց՝ ներգործելով՝ իշխանա կան.
Այլ 'ի մարդկան՝ պէտս կազմեալ՝ ծառայա կան.
և յարարչէն՝ հրամանս կան՝ միշտ անխա փան.
Զի որ բանեղծ՝ զաշխարհս բանիւն արարչա կան.
զնոսա ձեռին՝ գործել ունի՝ յարմարա կան.
Որ արուեստիւ՝ շարժեալ շրջէ՝ զգունդն երկնա կան.
և նոյն շարժմամբ ժամանակաց՝ թիւք գտա նան.
Իսկ ժամանակք՝ լուսաւորքդ՝ որք ընթա նան.
որպէս նիւթոյ՝ ինչ տարերայդ՝ են գործնա կան.
Ի՞նչ համայնից՝ գոյից տարերքս՝ են ծնողա կան.
որք կենդանիք՝ և բուսականք՝ բաղկացա կան.
Այս համառօտ՝ ցոյց արուեստին՝ տեսա կան.
որ զլուսաւորսդ՝ կազմեաց գործիք՝ իւր եղա կան.

Նայց

Բայց չէ զարմանք՝ այս տեսանող՝ մըտաց մարդ կան.
Թէ 'ի բարձունս՝ երկնից լուսոյ՝ ծաղկունք ծըլ նան.
Որ զօրութիւն՝ ինչ բնածորեալ՝ ունին ազգ ման.
զոր արարիչն՝ եդ 'ի նոսա՝ օգուտ մարդ կան
Որպէս արմատքս՝ սոյն որ յերեսս՝ երկրի բուս սան.
ներգործութիւն՝ ունին յինքեանս բըժշ կան.
Նա և պըտուղք՝ երկրի համօրէն զանա զան.
ամենք կապօղք՝ են այլք կակուղք և լուծա կան.
Ամենք ցրտունք՝ են այլք քաղցունք՝ և ջերմա կան.
որք 'ի տարերց՝ նոյնք զանազանք՝ ըստակա ցան.
Նոյնպէս ծաղիկք՝ յերկրի 'ի յայս բնածորե ցան.
և համօրէն՝ տունկք և արմատքն սեռա կան.
Ամենք ցածոյ հիւանդաբերք՝ և մահա կան.
այլք զօրութիւ՝ բժշկարար՝ առողջա կան.
Թողեմ զթռչնոց՝ և զգազանաց՝ ձկանց ըզ բան.
որք զանազան՝ կերպ և 'ի բարբ՝ բնածորե ցան.
Այ և 'ի խոտնկս՝ ինչ կենաման՝ զարմացա կան.
որ բըժնմանէ՝ են սքանչելի՝ բանք ձկաա կան.
Այլ թէ 'ի ջուր՝ ինչ կալթայից՝ եռանդնա կան.
արկեալ փոխէ՝ զնա ցրտութիւն սառնա կան.
Բալ է 'ի քուն՝ գոլով մարդոյ՝ և թըմբրա կան.
մերձ առ շըրթունսն՝ եդեալ բըղխէ բարբառ և բան.
Բալ է կարծիք՝ ինչ կուսութեն՝ յոք լուծա կան.
զնա ծխելով՝ իսկ ճշմարիտ՝ ստեղծկա նան.
Ան և այլ ևս՝ ծաղկունք յոլով՝ զարմանա զան.
որք զօրութիւ՝ ինչ սքանչելի՝ ունակա ցան.
Բորդ թէ 'ի բայս՝ է ինչ բնութի՝ ներգործա կան.
որք եղծականք՝ են առօրեայք՝ և անցա կան.
Բոյս և մի՝ լեղի կարծիք՝ երկրայա կան.
Թէ զօրութի՝ 'ի լուսաճորող՝ են ազգա կան.

Որ

Որ 'ի լուսոյ՝ են և 'ի հրոյ՝ նիւթ պարզա | կան.
և տարերացս՝ որք 'ի սոցունց՝ են շարժա | կան.
Նոցա թէ փառնէր՝ ընաւորական՝ այս առ մարդ | կան.
զաշխատութիւն՝ այլոց առնել՝ եպերա | կան.
Եւ այժմ երեք՝ պատճառս առեմ՝ զեղողա | կան.
Ի զու ուղիղ՝ մտօք լսէ՝ յօժարա | կան.
Մի՝ թէ կործիք՝ ինչ է ուսումն թերու | թն.
և կամ՝ անշահ՝ իսկ աշխատանքըն որքնու | թն.
Երկրորդ թէ ծայլ՝ իսկ և տարտամ՝ է կրթու | թն.
և ոչ առեալ՝ զուսմանն ճաշակըն քաղցրու | թն.
Երրորդ մախանք՝ ինչ նախանձու՝ և հեռա | կան.
որով մաշէ՝ զհոգին հրով՝ տոչորա | կան.
Նոյն զոր երկուս կարգեցի՝ միջին ըզ | բան.
Նախ առաջին՝ ըզնոյն ցուցից՝ քեզ խորա | կան.
Մի նախ նման՝ հրով մաշիր՝ կամ տըրտմա | կան.
Մի զընկերակերըն քամահեր՝ որպէս զան | բան.
Մի ըզշարուրդն՝ չար տասցես՝ ըզկեղծա | բան.
Մի ըստեղծուած՝ մեհին տեսցես՝ որպէս խա | տան.
Որպէս ծարաւ՝ աղբեր դիմեա՝ յօժարա | կան.
և ըզպարքեալ մտօք արբուցես՝ բանիւք ուս | ման.
Որպէս լուսոյ՝ ծագմանն յըսկսէ՝ արեգա | կան.
Նոյն ըզհոգւոյ՝ աչըս բացցես՝ տեսողա | կան.
Մի յաղաչեղ՝ յագգաց զարշիր՝ խնդրողդ ուս | ման.
Մի յաղքատաց՝ մեծամիտիր՝ որպէս իշ | խան.
Այլ առ 'ի քեզ՝ որպէս 'ի փչոյ՝ փարդ հասե | ան.
Թէ զոք անօթ՝ շնորհաց տեսցես՝ և պատուա | կան.
Մի ծուլութիւն ղանդաղեսցիս՝ որպէս զան | բան.
Մի զանգատան՝ հոգւոյդ թողցես՝ որպէս խո | պան.
Մի ապառաժ՝ զիրադ արասցես՝ բանին սեր | ման.
և մի փշաբեր՝ անտառասցես և հեղձա | կան.

Մի՛ ձանձրանար՝ աղէց լեզու դու և կո խան.
զայս ՚ի բանից՝ փրկչին ուսցիս՝ առակա կան.
Բայց որ զարմանոս՝ այս նախատեսն՝ երբ անպէ տան.
որ ՚ի մերոց՝ աղբեր Թողէալ առաքե ցան.
Զի՛ այսոցիկ՝ որոտման ունին՝ խորհրդա կան.
զի չարաչար՝ ուսմունք յանձանց՝ խառնակե ցան.
Զի՛ որք յիմար՝ մտօք սրտին՝ ծանոթա ցան.
նոյնք իմաստուն՝ զանձն և ներհուն՝ համարե ցան.
Եւ տեսութիւն՝ մտաց ունին՝ յոյժ ախտա կան.
և ՚ի գրոց՝ սրբոց լուսոյ՝ ոչ փառե ցան.
Արդ զանձին՝ խրատեմք սիրոյն՝ արարչա կան.
որ արարեալքն՝ եմ ՚ի բնութիւն՝ այս եղա կան.
Օ՛ն ՚ի գովեստ՝ եղանակաց՝ և երգա կան.
զգայացուցիչն՝ անեղ ուսուց՝ անապա կան.
Օ՛յն արարող՝ բնութեան ասեն՝ յարմարա կան.
իշխանաբար՝ զնոյն ներգործել՝ անբանա կան.
Եւս և զմին՝ իսկ շարժութեան իշխանա կան.
առ ՚ի ներքոյ՝ նոյնն կարգեն՝ բնաւորա կան.
Բայց որ զուարճն՝ գործոյս ունին՝ որսորդա կան.
և յաղօթարուն՝ ծոմէ որսան՝ ինչ պատուա կան.
Եւ ՚ի ցամաք՝ ահեղ նաւին՝ հանդարտա կան.
և ընկղմեալն՝ ՚ի բաց ընտրեն՝ պատրաստա կան.
Կամ որ հրմուռք՝ են արարեալ՝ բոլորշա կան.
՚ի յորդնակէ՝ ծաղկանց լինին՝ հաւաքա կան.
Եւս և զեռունց՝ Թռչնաւորաց՝ և սողնա կան.
խածեալ վերաց՝ նոցուն կազմեն՝ դեղ փրկու Թեն.
Սրով և զուռ՝ իսկ իմաստուն՝ և խոհա կան.
՚ի յամ ուսմունս պացեի՝ ինչ ուղղա կան.
Եթէ յատակ՝ զմիտս ունիցիս՝ տեսօղա կան.
՚ի յախտածին՝ բանից Պօղոսի՝ անցանե կան.

Որպէս ըղձայ՝ պայծառ ծաղկալ՝ արեգա	կան
'ի գարշահաս՝ անդէս Թռալով՝ անխառնա	կան·
Մի ոչ ջուր՝ զմիտարդ սասանար՝ հեշտ լուծա	կան·
այլ ոչ հուր՝ հատու ցանող՝ և վերնա	կան
Իսկ որք Թիւրեալք՝ բանիւք խօսին՝ սխալա	կան·
և զոր քննեն՝ ոչ կատարի՝ ճշմարտա	բան·
Մէջ զի արուեստն՝ է անկատար՝ և Թիւրա	կան·
այլ որք կարծիւք՝ զանձինս առեն՝ գիտողա	կան·
Նա՛ ոչ խաղա՝ ժուժկալեցին՝ 'ի կէտն ուս	ման·
այլ զաղփաղփումն՝ շաղախեցին՝ խակ անպէ	տան·
Կամ 'ի համար՝ հաշուոյն եղեն՝ մոլորա	կան·
կամ 'ի գծոնց՝ ոչ վարժեցան՝ ընտրողա	կան·
Մանաւանդ՝ ուսումնականք՝ որ այժմս	կան·
նախ քան զըսկիզբըն հանուրին գիտել պէտս	ձան·
Յաշակերտաց՝ կարգէ լինին՝ փախըստա	կան·
և բարունեկք՝ անաճամբ շրջին՝ յայժ պերձա	կան·
'ի յերկասէր՝ քըրտանց մըտան՝ ունայնա	կան·
և վատտակոյ՝ պըտղոյն ցանկան՝ առանց սեր	ման·
Որ և յիմոց՝ բանից դատիմ՝ անօգտա	կան·	խոնարհ՝
և անպատճառ՝ լեզուաճ լուծ՝ անճոյնա	կան·	խոստովա
Զի զժամանակս՝ իմ կորուսի՝ յայժ անպէ	տան·	նութեան
և վատտակոյ՝ մըշակ եղէ՝ անշահե	կան·	բանքս·
Զմատուցս հոգւոյ՝ ունայն Թողի՝ անզարգա	կան·
և ըզմտացս՝ աղբեր խոյլ՝ առանց բըղխ	ման·
Զի որք արեան՝ են մերձակայք՝ և ազգա	կան·
զիս ստիպէին՝ 'ի հոգս ունայն՝ աշխարհա	կան·
Յոր փութայինն՝ նոքա չեղէ՝ ինչ օգնա	կան·
և ոչ արտօս՝ իմ բաղձանաց՝ նոքա նը	ման·
Զի որ մարմնոյ՝ էր ցանկալիք՝ նոցայն էր	ջան·
և ինձ Թողուլ՝ զայնպիսի փոյթ՝ սիրել ըզ	բան·

Նոքա

Նորա որդւոց իմ աննշանայ՝ ոչ ըղձա ցան.
և ես նոցունց՝ հետևելով եղէ ան բան.
Ոչ ի յերկրէս՝ յորում կէի՝ արձակեցն ըման
ոսկի պըտուղը՝ իմ փառատրոյն՝ էր անպէ տան
Նա և որք պատղոյն՝ քաղցրաձայնակ ոչ բաղձա նան.
և ոչ ի տառնեկն՝ ինկ զթարով՝ տանէին զար ման.
Վասն այնորիկ՝ բարձի թողի՝ զփոշակն ուս ման.
և զանձն ի գործ՝ եսու հողոց՝ աշխարհա կան.
Թէպէտ անձուկ՝ սրտիս՝ նեղէր՝ տաղն ազա կան.
ի խորոց՝ սրտէ հընչէր՝ ձայն հառաչ ման.
Նայլ որ ի դէպ՝ հասակն ուսման՝ և մանկա կան.
եբերէր և ոչ՝ ինձ պատահի՝ բանգի ան ցան.
Այլ առ ի նոյն՝ սիրով զառնում՝ յայժ ըղձա կան.
և զերկնոյին՝ զարդուն ձայնեմ՝ ներբողա կան.
Ոչ որ առ ամբաւին՝ քեզ ծանուցի՝ բանք մարմնա կան.
զնոյն եղանակ՝ առ փոխեցից՝ քեզ հոգե կան.
Ղ. նե. Այլ որանչելի՝ ձեզուն յորէկ՝ այս մեծ տան.
Բորբոքելոյն՝ բանէ ձգեալ՝ որպէս խոր բան.
Նորոգեալ ստորից աղանց՝ ժողովա բան.
որք ի ծոյ քո՝ պտուղ ընթացն՝ խոր խծծա կան.
Նու յորժ մեծին՝ ձեռամբ չինեալ՝ արքայա կան.
Զոհք ի բարձանց՝ ի քեզ կախեալ՝ անշիջա կան.
Նու անթառամ՝ ծաղկանց լուսոյ՝ մեծ բուրաս տան.
որք յանդաստան՝ քո զեղեցիկ՝ ծաղկազըր ցան.
Ոչ թէ միայն՝ քո ի բանոյ՝ զարդարե ցան.
այլ բովանդակ՝ մարմին և անձն՝ շքեղա ցան.
Նոյն մեծութի՝ քո հրաշագեղ՝ անչափա կան.
հոգևորընտրութ՝ և պատմաձայն՝ քեզ կարգե ցան.
Ոչ թէ միայն՝ կրկին ակունք՝ որք ձնա ցան.
այլ յորդնակի՝ ակունք լուսոյ՝ շարադը ցան

Նշ

Եւ մարգարիտս լուսափայլ՝ որք յաւէ ցան.
ընդ գիշերոյ՝ ապիտակափայլ ջահ ձմեռա կան
Նոյն 'ի տուէ՝ բազմափայլին բոց լուծա կան.
յոր գիշերոյն այտս փայլունքըն ծածկե ցան.
Դու անդարձաւ՝ և միշտ լինիս՝ պտտմնգա կան.
զգ կենդանեկ՝ յօրինողին՝ որ անսահ ման.
Օդոյ փողք՝ և ծին գաւթի՝ սողմաստ րան
և տապերայքն որ պոռոտ՝ գարնանա կան.
Դու վարդապետ՝ մեզ ուսուցիչ՝ անխօսա կան.
'ի քեզ ուխտ՝ տառք լուսոյին՝ ընթերցա կան.
Տառք քո խօսուն՝ մեզ խրատիչ՝ անձայնա կան.
որք են մատոյց՝ զորս բարձրելոյն՝ անհասա կան
Դու օրինաց՝ տախտակ գրոյն՝ որ ըրնա կան.
զոր ընթեռնումք՝ հատուրակայ՝ որդիք մարդ կան
'ի շարժմանէդ՝ մշտախաղաց՝ անկայա կան
զանշարժելին շարժող ընտրեցու՝ որ պաժմ կան
Յարարածոց՝ համագումար՝ որ տարրա կան
զարարատուածն՝ որ հրանիւթիցն՝ անտեսա կան
Դու խրատիչ՝ մեզ յաշխարհէ՝ և փարժա րան.
որ խմատուն՝ զմեզ յօրինես՝ և բանա կան.
Դու 'ի ծոց քո՝ զմեզ ամփոփես՝ ծնողանը ման.
բղխմունք բարեաց՝ մեզ ընծայես՝ փարթամա կան.
Դու մեզ գոյեալ՝ զատախարակ՝ որպէս մառ կան.
ժամանակաւ՝ ըզմեզ խրատես՝ սասաողա կան.
Հորդ ցոլմունք՝ կենդանութեան՝ փայլատա կան.
'ի ծագս անմուտ՝ հոգմով հասեալ՝ հուր կեղա կան.
'ի մշտնջենաւորն՝ ստատիկ փայլեալ՝ նիւթ կայծա կան.
և պատուամամբ՝ թնդմամբ որոտ ընդոստա կան.
Նոյ լուսաճորքն փառք իշխան՝ գիշերա կան.
խաւարայլին՝ ժամուն 'ի լոյս՝ մեզ սփոփա կան.

Խորհըր-
դական
Մենուէն

Սա զօրինացըն հրեայ բերէ՝ ընկերդա բան.
որ մեծախոհէ՝ տոհման ազգին՝ Իսրաէլ եան.
Լոյս գիշերոյ՝ ժամանակին՝ աղօտա կան.
մինչդեռ ծագեալ՝ չէր արեգակն՝ արդարու թն
Լուսինն որ ոչ՝ կարէ ծագել՝ զլոյս հանրա կան.
այլ գիշերոյ՝ մասին նուազ՝ փայլըմա կան.
Նոյն և օրէնքն՝ որ տուեալ տոհմին՝ աբրահամ եան.
ոչ օգնէին՝ այլ յայտնէին՝ զմեղս մարդ կան
Նայլ և ստուերք՝ համագումար՝ շարունա կան.
որք ընդ լուսնին՝ խումբք և կամձայք են յոգնա կան.
Զմարգարէից՝ դասըն երջանիկ՝ որք մաքրե ցան.
ընդ օրինացըն լուսատու՝ մարդկան տա ճան
Նաւեդք ձէմէն՝ յերկնային՝ ժամուն սկըզ ման.
կարգ ըստ կարգի՝ խաղան ՚ի լոյսն՝ առաւօտ եան
Մինչ արուսեակն՝ առաւօտուն՝ լուսոյն նը շան.
որ աւետաբեր՝ ապա զալըստեանն՝ արեգա կան
Նոյնպէս և այլք մարգարէիցն՝ որք ընտրե ցան.
՚ի նոյն հոգւոյն՝ ձրագունք լուսոյ՝ շնորհաց լը ցան.
՚ի մովսիսէ՝ մինչ ՚ի յօծեալն՝ ածըն բան.
՚ի խաւարի՝ կռապաշտութն՝ լոյս ծագե ցան.
Տանըս մեծի՝ այսմ աշխարհի՝ որ գըլխա կան.
պատգամախօսք՝ և լուսաբերք՝ առաքե ցան.
Սոքա զխորհուրդ՝ անպարագիծն՝ ածու թն
յօգուտ մարդկան՝ նըշուլըցեն՝ լուսոյ նը ման.
Մինչ արուսեակն՝ արեգականն՝ արդարու թն.
հինն օրինաց՝ աւարտողին՝ նորոյս սկըզբ ման.
Սա յովհաննէս է ամլորդին՝ զըւարթ եան.
որ կարապետ՝ ածորդւոյն՝ էր գալըստ եան.
Նոյն և ձրագ՝ շնորհօք փառաւոր՝ օրինա կան.
մխիթարիչ խոր գիշերոյն՝ և թախծա կան.

Ո՜վ գիշերդ՝ հաճ քաղցրախօս՝ և զուարճա կան.
զուարթուցանող՝ մարդկան 'ի քնոյ՝ թմբրողա կան
Դարձեալ և այլ՝ քեզ օրինակ՝ յարմարա կան.
անմեղ մարդկան՝ որք և մեղօք՝ խաւարա նան.
Ա յարեւելս՝ գոլով բոլոր՝ իսկ 'ի լեր ման.
և առ սակաւ՝ սակաւ խաւար փոխարկա կան.
Իսկ յարեւմուտս՝ կոյս բոլոր՝ լուսոյն ու նայն.
առ փոքր փոքր՝ աճմանբ 'ի լոյս՝ զուարթա կան.
'Ի միանգամայն՝ մինչև է մարդն՝ անմեղա կան.
արդարութե՝ գործովքն 'ի լոյսն՝ է հոգե կան.
Իսկ թէ մեղացն՝ բաւորեալք 'ի նմա՝ հզօրա նան.
արդարութե՝ լուսոյն նշոյլք՝ աղօտա նան.
'Ի կատարել՝ բարւոյն լինի՝ նա լուծա կան.
և հեշտութե՝ ախտերկրն մուտք՝ 'ի նորմա բա նան
Ընդէն բոլոր՝ մասունք հոգւոյն՝ աղօտա նան.
և յարեւմուտս կոյս լինի՝ դիմեցա կան.
Իսկ թէ ծագէ՝ 'ի նմա շնորհքն զղջա կան.
մինչեւ 'ի մէջ՝ մեղաց նստի՝ վարանա կան.
Ըզ չարաչար՝ մեղքն լինի՝ նա խոստո վան.
և յառաջին՝ փառացն գայ՝ 'ի կերպա րան.
Նոյս քեզ գովեց՝ ալփաւետայ՝ որպէս ման կան.
'ի յանբաւութ՝ տառիցն երկնի՝ նշանաւ ման.
Նոյն և զպայծառ՝ լուսոյն աղբիւր՝ միշտ հոսա կան.
ըզգեղեցիկ՝ ակն աշխարհի՝ լոյս ցուցա կան.
Զնա 'ի կամարդ քո բերես՝ ջահ փայլա կան.
որ զկերպակուրն հրոյ բաշխէ՝ բնաւից պի տան.
Ահա մեզ խրատ՝ օրըստօրէ՝ քարոզա կան.
ըզմահ և զկեանք՝ օրինակէ՝ դէմ յանդի ման.
Նորածնուն՝ ծագմամբ ըզծընունդըն մայրա կան.
երեկոյին թաղմամբ ըզմեռումն՝ 'ի գերեզ ման.

Սա

Հրաշալի ձայնեա ծագէ.

Սա գործնակ՝ բերէ լուսոյն անեղա կան.
որ 'ի ծոցոյ՝ հօրէ ծընունդ՝ որդի և բան.
Յարևելից՝ գեղով ծագէ՝ փեսայա կան.
արդարակէս՝ ընԹացս առեալ՝ հսկայա կան
Զարեգակնն՝ արդարուԹեան՝ պատմէ բղ բան.
գանձուԹ լուսոյն՝ մեզ քարոզէ՝ լոյս եղա կան.
Սա ծագեցաւ՝ յարևելից՝ լուսոյն հող ման.
որպէս ծննդեանն՝ բանն 'ի հօրէ՝ անճառա կան.
Սա նշուԹական՝ օգով լինի՝ պարագրա կան
որպէս անեղուԹ՝ լուսոյն մարմնով՝ ընուԹը մարդ կան.
Սա առեղծական՝ լոյս համափրեա՝ անմարմնա կան.
որ օղայն՝ մարմնոյ եղև՝ պարունա կան.
Ոչ 'ի ընուԹի էէջ փոխեցաւ՝ այսմ ման.
այլ զոր յառաջն՝ էր անմարմին՝ և սեպհա կան
Նոյնպէս ծնունդըն հօր որդի՝ որ լոյս և բան
'ի յորդանել՝ կուսին մարմին՝ առ Թանձրա կան,
Սաէ ած՝ պատճառըն հօր՝ նոյն էա կան.
նոյն է և մարդ՝ որդի կուսին՝ ծնունդ մայրա կան.
Իսկ որպէս գլխոյն՝ արեան յանօԹ՝ արեգա կան.
ոչ Թէ կեկին՝ զնա անուանեմք՝ բաժանա կան.
Այլ մի և նոյն՝ խոկ տեսանեմք՝ անզատա կան.
Լոյն անմարմին՝ և գիր անօԹն՝ որ օգա կան.
Նոյնպէս փառայըն հօր ծագումն՝ և կերպա րան.
որ 'ի կուսէն՝ զգեցաւ ըզկերպ՝ ծառայա կան.
Ոչ Թէ երկու՝ որպէս ասեմք՝ կամ կերպա րան.
այլ մի և նոյն՝ խոստովանիմք՝ զնծըն բան.
Իսկ որ ասէր՝ զընուԹիւն հօր՝ հաւասա կան.
Նոյն և ըզգեստ՝ առանձնակի՝ և յատկա կան.
Նա ընդնէառ՝ ժամանակաւ՝ զընուԹի մարդ կան.
այլ և ըզգեստ՝ Աշխարհապէս՝ առանձնա կան.

Սալ

Այլ ոչ յերկուս՝ խել բաժանելի՝ բնութենըն ջան.
և ոչ կըրկին՝ ասել ըղձելին՝ որոշա կան.
Այլ մի և նոյն՝ է մարմնացեալ՝ Բանըն բան.
բնութի գիմա՝ աստուածնութեան մեա կան.
Ոչ անմարմին՝ բնութին եղև՝ պայմայ կան.
և կամ մարմնոյ՝ ինչ թանձրութեն՝ փոխարկա կան.
Այլ կատարեալ՝ բնութենց երկուց՝ նոր խառնր ման.
միաւորեալ՝ անչեղապէս՝ անձնաւ կան.
Մարդ լինելով՝ բոլորովին՝ ածըն ջան.
և ըղբնութիւն՝ իւր պահելով՝ անշփոթ կան.
Ծայեալ՝ բոլոր բնութին ազամա կան.
և դգայութին՝ իւր ոչ թողեալ՝ ըղթանձրա կան.
Վեր ձշմարին՝ և բարեփառ՝ ուղղոյա ճան.
և՛ի յերկուքեն՝ սեւն համառայն համառատ կան.
Որպէս թաջունք՝ երկու թեւք՝ յօդ սրլա նան.
արագապէս՝ զօդըն հերձեալ՝ բարձր ընթա նան.
Եւ որպէս մարդ՝ որ կենդանի՝ և բանա կան.
յերկուց ամից՝ կայ համատաուն՝ անխառն կան.
Նոյնպէս և դու՝ գրան համառոյն՝ անօրինա կան.
այս երկութումք՝ բարեպաշտիա՝ փառաւորա կան.
Եզ մի բնութի խոստովանեալ՝ բաւ մեու թն
ոչ ուրանալ՝ որոց եղեն՝ բաւ գոյու թն.
Այլ զի յերկուց՝ կատարելոյցըն մեա կան.
ոչ բաժանել՝ ոչ խառնակել՝ շփոթա կան.
Վեր գեղեցիկ՝ զնոամոր աղի՝ հրական.
և զերկուսին՝ զէնա ըղգեցիր անվթարա կան.
՚Ի թըշնամեաց՝ յոր պատահիս՝ մարտ խըմբա կան.
բաւ պիտոյից՝ արիցես ՚ի գործ՝ գիպողա կան.
Եզ ձանապարհ՝ ուղիղ գնացես՝ արքունա կան.
զի յերկուսին՝ կողմանքըն են փուշք՝ խոցոտա կան

Ու

Որպէս կամուրջ՝ վերայ գետոյ՝ յորդահո սան.
զառ 'ի վերոյ՝ նոյն և ներքնոյ՝ ջուր հեղձա կան
Այլ դու զմիջինն՝ ընթանալով՝ նրբակա ծան.
'ի յերկոցունց՝ կողմանց մնասցես՝ անվնասա կան.
Մի բաժաներ՝ զբնութեն բանին՝ որոշա կան.
ըստ նեստորի՝ չարափառի՝ վատթարն ուս ման.
Ոչ 'ի մարմին՝ բանին բնակել՝ նախաստեղծա կան.
և շարայար՝ առել բնութիւք՝ բաժանա կան.
Մի զկերպս և զգործս՝ ինչ իմացես՝ երկաղա ճան.
ածութեն և մարդկութենըն զանա զան.
Այլ մի և նոյն՝ իսկ փրկագործ՝ անօրինա կան.
զոր իւր մարմնովըն կատարեաց՝ ածըն բան.
Որպէս և իւր՝ է իսկ մարմինն՝ անզգաստա կան.
նոյն է և կերք՝ մարմնոյն և իրք՝ ներգործա կան.
Ող և մահ՝ խաչին զոր կրեաց՝ անարգա կան.
ըզչարչարանս՝ մարմնոյն զխոցումըն գեղարդ եան.
Ածութեն՝ ասա վասաց՝ անխռովա կան.
զի է ած՝ մարմին առ բանըն խառնը ման.
Որպէս ած՝ է իւրն և մարդ՝ համանգա մայն.
ոչ ոմն ած՝ և ոմըն մարդ՝ բաժանա կան.
Նոյնպէս և կերպ՝ նորին և գործք՝ անօրինա կան.
ածայինք և մարդկայինք՝ որք միա ցան.
Ոչ թէ օտար՝ է 'ի բանէն՝ գործք մարմնա կան.
ոչ առանձին՝ և զատ են գործքն՝ ածա կան.
Այլ զմարդկայինսն՝ ածային լեր խոստո վան.
և զաստուածոյն՝ իսկ ճշմարիտ՝ ներմարդա կան.
Մի զբարձրագոյն՝ բանք որ գրոց՝ ածա բան.
զայն ոչ՝ տայցես միայն՝ իւր սեփհա կան.
Նաև մի ընդդէմ նորին զգրեալս՝ խոնարհա կան.
զայն մարդկութեն՝ ասես լինել՝ յարմարա կան.

Այլ

Նոյն մի և նոյն՝ լինել բանին՝ բնութեան մարդ կան.
բարձրացուցիչ՝ բանք և գրեալք՝ նուաստա կան:
Ան ըղձութիւն բանին տայցես՝ սխալա կան.
առ 'ի յերդուլ՝ կամ շփոթիլ՝ խառնակա կան:
Ոչ համագոյ՝ ամէն բանին զմարմին մարդ կան.
ոչ ըստ բնական՝ գոյացութեանցն յատկա կան:
Նոյն ընդ բանին՝ միաւորեալ՝ անձնա կան.
որ առ մարմին՝ իւր յարգանդին՝ 'ի կուսա կան:
Բանըն յղացեալ՝ յարգանդ կնոջն՝ ինն ամսեա կան.
ըստ օրէնի՝ որդւոց մարդկան՝ հասարա կան:
Իսկ 'ի կուսէ՝ առանց սերման՝ անապա կան.
որ յայտնապէս՝ է զօրութին ածա կան:
Յօրակայնի՝ կուսին մարմին՝ առ նիւթա կան.
բայց 'ի հօրէ՝ ոչ մեկնեցաւ՝ ածըն բան:
Մարմին հոգւով՝ միաւորեալ՝ միաք բանա կան.
զի բոլորովին՝ ածայցին որդիք մարդ կան:
Նա մայր միայն՝ ունի յերկրի՝ իւր առեղծա կան.
զի մեք կալցուք՝ հայր 'ի յերկինս՝ անեղա կան:
Նա կոչեցաւ՝ որդի մարդոյ՝ ընտանեա կան.
զի մեք զած՝ հայր կոչեսցուք՝ մեզ շնորհա կան.
Թլփատեցաւ՝ նա ութ օրեայ՝ ըստ ուխտին եղ ման.
մեզ հոգևոր՝ թլփատութիւն տալ մաքրա կան.
Քառասնօրեայ՝ եկն 'ի տաճարն՝ մատուցցըր ման.
ըստ օրինացըն մովսէսի՝ որպէս գրե ցան:
Պատարագօք՝ ընծայեցաւ՝ տն յանդի ման.
Նօր 'ի բարձունս՝ ընծայելով՝ զբնութիւն մարդ կան.
'Ի յեգիպտոս՝ յամէսի տանէր՝ փախըստա կան.
զկռապաշտութիւն՝ առնել անուի՝ հալածա կան:
Մանուկն աճէր՝ և զօրանայր՝ ըստ կարգի ամ ման.
իմաստութեամբ՝ լի և շնորհօք՝ ածա կան

Օր

Զո՞ր օրինակ՝ նաւթ ընդդայն՝ արեգա կան.
որ առ սակաւ սակաւ ծագէ՝ գլխոյն իւրա կան.
Նոյնպէս և բանն՝ ընդ հասակին՝ իւր մարմնա կան.
զնծայն՝ փառացն փայլէր՝ ըզփրկա կան
Որ կերակրոց՝ յանձն առ սննունդ՝ օրգայա կան.
նոյն պարգևեաց՝ մեզ կերակուր՝ ըզհոգե կան.
Զամն երեսուն՝ ծածկեաց ըզփառսն՝ ածա կան
զոյ մկրտիլ՝ առ յոհաննէս՝ ՚ի յորդա նան.
Յորն քաղցեաւ՝ և ժուժկալեաց՝ համբերա կան.
զանժամ՝ ճաշակըն բըժըշկեաց՝ զանժուժա կան.
Նոյն և փորձի՝ ՚ի փորձողէն՝ անյաղթա կան.
զի զնախահայրն՝ յաղթող ցուցցէ՝ և զօրա կան
Յորն էր ած՝ համայն և մարդ՝ ճըշմարտա կան.
որ ՚ի քաղցնուլն՝ ոչ ճաշակէր՝ անժուժա կան
Իւր ճաշակէր՝ առանց քաղցի՝ իշխանա կան.
զի կամաւոր՝ ցուցցէ ընկերան՝ և փրկա կան
Թէպէտ քաղցեաւ՝ որպէս զմարդ՝ կերակրա կան.
բայց ըզքաղցուն՝ ժամն անցուցեալ՝ ածա կան.
Յերևելիսըդ մի կասցես՝ գայթակղա կան.
այլ ամբարձցես՝ յիմանալիս՝ զերկնա կան.
Ատտակեցաւ՝ յուզի զըննալոյն՝ աշխատա կան.
այլ ՚ի վերայ՝ ծովուն քայլէր՝ թեթևա կան.
Ծարաւեցաւ՝ այն որ ծովու՝ եդեալ սահ ման.
այլ ինքնակամ՝ ետ մեզ ըզջուր՝ կենդանա կան.
Բաշխեցեալ՝ լինէր ազգէն՝ ՚ի հրէա կան.
բայց ՚ի միջոյ՝ նոցունց գընայր՝ յօդ վերնա կան.
Նընջեաց քընով՝ ըստ օրէնի՝ որդւոյ մարդ կան.
այլ արթնութեամբ՝ սաստեալ ալեացըն տայ հրա ման.
Տըկարացաւ՝ նըման մարդոյ՝ անդխա կան.
այլ առ յայլս՝ տուժօղ ընութեան՝ է զօրու թն.

Եւ տըրտմեցաւ՝ կըրկին բնութեան՝ ազատա կան.
զի զօրամարթի՝ մեր դարձուցէ՝ յաւրախա կան.
Ուղ մերոսին՝ տալ մեզ ըղձալեան՝ անմահա կան.
որ ձոխանցը՝ ազատին հին՝ անդ փափկա կան.
'Ի սէրելեն՝ սրտասոնելով՝ առ գեղեց ման
ամարայ՝ կոչեաց զմեռեալ՝ չարէքօր եայն.
Բրասամենին՝ եցոյց առ մեզ՝ դաւթ սէրա կան.
ընծեաց զօրասուր յերբեայ՝ մեր ամե նայն.
Պատկեցաւ՝ 'ի ծառայէն՝ ձեռաց սուրբ ման.
ծառայ առնել՝ ըղլանարեան՝ եւ մեզ հրա ման.
Թուք ընկալաւ՝ 'ի բերանոց՝ պղծոց մարդ կան.
և փ՛չեաց 'ի դէմս մեր զհոգին՝ ամա կան.
Ծեծեցաւ՝ 'ի յանիծից՝ փայտին մահու ան.
գնելով զմեզ՝ 'ի յանիծիցն՝ օրինա կան.
Մեռաւ մարմնով՝ մահկանացու բնութեան մարդ կան.
մեռոց ըղձեր՝ մահքն մահաւմին՝ անմահա կան.
Թաղեցաւ՝ յերկրի մարմնովն՝ 'ի գերեզ ման.
իսկ միութեն՝ բանին Ծնայով՝ անսպա կան.
Էջ 'ի դժոխս՝ մերով հոգւովս բանա կան
որ ընդ բանին էր միացեալ՝ անզատա կան.
Երեքօրեայ՝ իսկ յարուցեալ՝ ը՛ստ բանին խոստ ման.
ըզ յարութեն՝ տալով մեզ յոյս՝ անսպա կան.
Համբարձաւ՝ առ հայր 'ի փառսն՝ իւր սեփհա կան.
ըղձեց ընդ իւր՝ փառաւորել՝ անզուգա կան.
Նոյն հայրենի՝ փառօք գալոց՝ է 'ի վախ ճան.
ընաւ կենդանեաց՝ և մեռելոց՝ 'ի դատա ստան.
Ամենք 'ի հուրն՝ իսկ արդարքն՝ անշիջա կան.
և այլք 'ի փառս անպատումս՝ անզրաւա կան.
Յայտնեալ՝ բղխեց՝ իսկ պատմեցէ՝ սիրողդ ըզ բան.
և գըթութեն՝ իսկ հայեսցի՝ յանձնա անար ժան.

Ի՛նչ որք սիրով՝ յայսմ բանից՝ ինչ վարժե նան.
Նոցա 'ի փառս՝ աշխարհամանն՝ պայծառա նան.
Զի ընդ սրբոցն՝ արժանացեալք՝ գումարելը ման
Երրորդութեան տալ զփառս՝ միշտ անվախ ճան.
Ընդ որս և ես՝ փայտս անատոք՝ և գոսա կան.
Երգեմ ըզփառս՝ Ածութեան՝ անլըռա կան.

Վասն երկոտասան կենդանակերպիցն, երկոտասան ամսոց, և եր-
կոտասան առաքելոց, ասացեալ 'ի Յոհաննէսէ Սարկաւագէ · Ասէ որ
հըր՝ ոտնի ըզկեն մարդոյ, և կենդանակերպացն ըստ այսմ երևելոց
յատկանեալ 'ի վերայ երկոտասան առաքելոց մարմնոյ և աշխարհի ·

♈ Խոյն է գլուխ՝ որ է սար սէկ.
♉ ցուլն պարանոց՝ բաբելա ցէք.
♊ Երկաւորն ուսք՝ որ է դամ րէկ.
այս երեքեանս՝ գարնան ծա ղէկք.
♋ Խեցգետինն ձայք՝ լանջն առ մար ղէկք.
♌ առիւծն է կողք՝ ամեա ցէք.
♍ Կոյսն որովայն՝ եղլադա ցէք.
ամառն առնեն՝ այս կենդա նէք.
♎ Կշիռն է թիկունք՝ լեբեա ցէք.
♏ կարիճն երանքն՝ խաղա ցէք.
♐ Աղեղնաւորն բլանա ցէք.
այս անդամքըն՝ է առ մար ղէկք.
Աշունն առնեն՝ այս կենդա նէք.
որ հետ աշուր՝ սառնամա նէք.
Զի արեգակն՝ առ կենդա նէքդ.
փոխէ զօրակն՝ իւր ընթաց իւք.

Այծ

Այծեղջիւրո՞ն բարձրն է աստ   րէք· ♑
Ջրհոսըն սրբունքն՝ եղխպտա   ցէք· ♒
Ձուկն ամէց թաւթըքըն որ հըն   դէկ.ք· ♓
Ձմեռն առնեն՝ այս կենդա   նէք·
Տէր ասացեր՝ գրեցի զայս   քան.
՚ի յայտնութին՝ մըտաց մարդ   կան·
Ոչ որ լըսեն՝ ձայրատրա   նան.
՚ի քննութին՝ բանիս փու   թան·
Այնդամանկեղպ.քն երկրաա   սան
և զեօթն աստեղս՝ մոլորա   կան
Այբ ամմենանան՝ երթան և   գան.
և աշխարհէ՝ զարդաւմըն   տան·
Համձարապետրըն հաւա   տան.
և զմեկնութին՝ ես իմա   նան
Ազդմունք չարեաց՝ և բարու   թն.
ըստ արժանեաց՝ սորօք մեզ   գան·
Աչ ինչ կարեն՝ առնել ըստ ինք   եան.
այլ յարարչէն՝ առեալ մեզ   տան·
Ոչ ամենայն՝ իր ըստ բնու   թն.
զործ ինչ ունի՝ առանձնա   կան·
Հըրայն պըեղն՝ է ըընա   կան.
և լյս բաշխել՝ աչաց մարդ   կան·
Այսպէս սոցա՝ աւանդե   ցան.
առեալ զարդուն՝ յաշխարհըն   տան·

Ամէն

Վասն եօթն մոլորակացն, և երկոտասան կենդանակերպիցն, են-
մերս որոց են, կամ ո՞ր ընկեանան, և կամ զի՞նչ է գործ նոցա:

Սան եօթն աստեղք՝ մոլորա   կանք.
կենդանակերպք՝ երկոտա   սան.
Ո՞ստ իւրաքանչիւր՝ յատուկ անուն   ան.
զաղղումին տան՝ որդւոց մարդ   կան.
Հինգ է կըրկին՝ երկուս մի   այն.
երկոտասան՝ եօթանեք   եան.
Մ՛ենն մոլորակ՝ 'ի յերկոս   եան.
միայն երկուքն՝ 'ի մին մի   տան.
♍ ♓ ♄ Այսն ընդ ձըկանըն զօհա   լին.
♎ ♒ ♃ կըշիռն և ջրհոսըն մուշթա   րին.
♏ ♑ ♂ Կարիճն ու այծեղջիւրըն մառե   խին.
♌ ☉ միայն առիւծն՝ ասի շամ   սին.
♐ ♈ ♀ Աղեղնաւորն՝ խոյն զօհրա   յին.
♉ ♊ ☿ ցուլն եկաւորն՝ ատարի   տին.
♋ ☾ Իսկ խեցգետինըն՝ զամա   րին.
երկուսն յատուկ՝ հայոց ազ   գին.
Իսկ զյատկութին մոլորա   կին.
Թէ՞ որպէս զը՞նան՝ յերեանց զօ   րին.
Մի մի ըստեն՝ եօթանե   քին.
զերկոտասան՝ ազգ կենդա   նին.
♄ Զօհալ աստղն՝ առաջին զօ   րին.
է տանուտէր՝ նախկին զա   րին.
Սա հաստըակ՝ ըզկենդա   նին.
Ը՞շխարհաւ պատէ՝ յերեսուն տա   րին.
Երեսուն ամիս՝ զմի կենդա   նին.
երեսուն օր մին՝ աստիճա   նին.
Ձի 'ի կենդանեան՝ յատուկ մի   մին.
զայ աստիճան՝ երեսնե   կին.

Սա

Սա բնութիւն ցուրտ է և չո   րին.
չար՝ բայց խառնի՝ յայլոց բա   րին.
Սա գոյն ունի՝ յատուկ դե   ղին.
կոյսն է և ձուկն՝ իւր կենդա   նին. ♍ ♓
Տիրէ 'ի մարդըն՝ սև մաղ   ձին.
օրն իւր շաբաթն. հին կերա   կին.
Ունի գշածատ՝ հրէից ազ   գին.
մինչ 'ի կէս օրն՝ է 'ի կա   սին.
Իսկ երկրորդ աստղն՝ է մուշթա   րին. ♐
սա է կարգեալ՝ յերկրորդ գօ   տին
Է՝ տանուտէր՝ երկրորդ դա   րին.
բնութիւն բարի՝ ամենե   ին.
Սա ջերմ և գէճ՝ է անդըս   տին.
ընդդէմ չարութեն՝ երևա   կին.
'ի՞ սա կենդանիքն՝ ամենե   քին.
երկոտասան՝ ամբ վըճա   րին.
Նոյն քան ամիս՝ կենայ 'ի նը   մին.
և նոյն քան օր՝ յաստիճա   նին.
Աղեղ ունի՝ բախտա   կին.
Կշիռն և ջրհոսն՝ իւր կենդա   նին. ♎ ♒
Տիրէ 'ի մարդըն սա լե   դին.
ունի սա օր՝ հինգշաբ   թին.
Մինչ 'ի կէս օրն՝ կայ 'ի կըշ   ռին.
ունի գշածատ՝ քրիստոնէ   ին.
Երրորդ մառեխն՝ է գժնդայ   ին. ♂
կարգած ունի՝ երրորդ գօ   տին.
Սա տանուտէր՝ երեք դա   րին.
չարաբնութեն ամենե   ին.
Ո՛ կենդանակերպն՝ 'ի մի   սին.
տարի ու կէս՝ պատէ զնո   սին.

Ի.մս

Ամիս ու կէս՝ կենայ ՚ի նը մին·
և օր ու կէս՝ յաստիճա նին·
Սա բնութեամբ ջերմ՝ է և չո րին·
գոյնն իւր կարմիր՝ ամենե ւին·
Արիւնաշխոյժն՝ ՚ի սա ծնա նին·
և գասք չարեացն՝ խիստ սին·
Տէրէ մարդոյն խաբեբայ մա ձին·
երկու շաբաթն է օր նո րին·
♏ ♑ Մինչ ՚ի կէս օրն կայ ՚ի կաբ ծին·
և այծեղջիւրն՝ է յետ նո րին·
Սենի հաւասո՝ զանհաւա տին·
և յաջողէ՝ չարագոր ծին·
Օչէ ամենայն չարք որ լի նին·
յատուկ այս աստղս՝ ծընա նին·
☉ Ջերս արեգակն է լուսա ծին·
շամ անուանեն՝ յայլոց կաբ գին·
Ոնմէ փառօք՝ ՚ի չորս գօ տին·
է տանուտէր՝ չորրորդ գա բին·
Խնութեամբ բարի՝ է սա կըը կին·
լուսապայծառ՝ և ջերմոյ ին·
Օկենդանակերպն՝ ՚ի միա սին·
սա վըճարէ՝ ՚ի մին սա րին·
Նՙ մի ամիս՝ կենայ սա մին·
մին օր յամէն՝ աստիճա նին·
Սա թագաւոր է իւր ազ գին·
☊ միայն սա իւծն՝ իւր կենդա նին·
Տէրէ ՚ի մարդըն սա որը տին·
է յատուկ օրն՝ իւր կիրա կին·

Պ

՚Ի հաւատոյ մտաւ է որ — մին.
Ճշմարտապայծառն՝ բառուգու — թլն.
Հնգլն գօհրայն՝ է բառ կար — դին. ♀
՚ի հնգերորդ՝ կարգեալ զօ — տին.
Սա տանուտէր է հինգ գա — բին.
Խոջըն բարի սաենե — ին.
Սա բնութեամբ գէջ՝ մասն խեչ ջեր — մին.
ու խախարար՝ յամենե — սին.
Սա կէս տարի՝ պատէ զզօ — ռին.
և կէս ամիս՝ ՚ի մին կեր — պին.
Կէս որ կենայ՝ յաստեղծս — նին.
խոյն և աղեղն՝ իւր կենդա — նին. ♈ ♃
Երկնահանդյն՝ սիրէ մար — գին.
օրն իւր յատուկ՝ է ուրբա — թին.
Նայց սա ունի՝ զհաւասար տաւՃ — կին.
Ճնայօղ պըՃնօղ՝ նրման նա — ցին.
Սրկըրամալ՝ տրդէս նա — քին.
բայց կու սիրէ՝ զխաղաղու — թլն.
Վեց տարիս՝ ՚ի միջ զօ — տին. ☿
և տանուտէր՝ ՚ի միջ գա — րին.
Օգնէ բարւոյն՝ այլև չա — րին.
բայց զխտութեանցն՝ աջէ հս. — գին.
Սա մերա շրջի՝ ընդ արև. — ին.
վասն այն երկար՝ ոչ երև. — ին.
Երեք ամիս՝ պատէ խեր — նին.
զկենդանատեղուն՝ ՚ի մեա — սին.
Եօթն օր և կէս՝ ՚ի մին կեր — պին.
և երեք ժամ՝ յաստեղծս — նին.

Ե՝

Եւ ընութեամբ չոր՝ գոյնն երկա   թին.
աղըմձատեսակ՝ որակ 'ի նը   մին։
♉ ♊ Ծուփ Հեկատեայն՝ իւր կենդա   նին.
տիրէ մարդոյն՝ ուղեղ գըլ   խին։
Եւ ձարտարանն՝ ամենե   ւին.
խնամատարքըն՝ 'ի սա ծնա   նին։
Զօրեղութեան՝ է որ նա   րին.
մինչ 'ի կէս օրն՝ կայ առ ջու   ղին։
Եւ յետ նորին՝ եկեալ ո   րին.
ամ ծընաւ՝ 'ի սմա գա   րին։
☾ Իսկ եօթներորդ՝ լուսնի գօ   տին.
ակր և խլեան՝ է եօթն գա   լին։
Սա թագուհի՝ երկնից ա   ռի.
բայց պղպջակ՝ բնութեան ա   րին։
Սա 'ի յամենն՝ պատէ զգօ   տին.
երկու օր և կէս՝ 'ի մին կե   ղին։
Եւ 'ի մին ժամ՝՝ յառաջեան   նին.
ունի զշամ՝ առաւ կե   ցի։
Սա թանալիք՝ երկնից գը   դին.
զազդամէն ազ՝ յերկիր ա   րին։
Բայց որ 'ի սա՝ ծընանի   ցին.
չառ փորձութեան՝ դիպելով լի   նին։
Բնութեան իւր էգ՝ և ցըրտա   յին.
խոնաւ և գէջ՝ ամենե   ին։
Բայց սա ազգէ՝ 'ի ծնունդ ա   րին.
և այլ ամառն՝ որոյ ծնո   նին։
♋ Խեցգետինն է՝ իւր կենդա   նին.
տիրէ 'ի մարդն աս թո   քին։

Նր

Երկուշաբաթն՝ է օր սո	րին.
և կարծօրեայքն՝ 'ի սա ծնա	նին.
Երէ՛կ յառաջ կ հաճ սա	րին.
խառնաշաճարքն՝ ամենե	քին.

Վասն երեքշաբաթու հաշւոյ՝ հնչեց քաղւանց.

Երեքշաբ հաշվունքքն զանա	զան.
'ի չորս կողմանց՝ աշխարհի	դան.
Երեք երեք սա անձնա	կան.
որք են բոլորն՝ երկրաս	ման.
Արևելեայն՝ ասի եւ	րոս.
հարաւային՝ ասի նո	տոս.
Արևմտեայն զեփիւ	ռոս.
փահակք ասի՝ հիւսիսայ	նոյն.
Արևելեայն՝ եւրաս	դաս.
ապելիոտ՝ և կեկի	աս.
Լիբանոտոս՝ հարմիս է	այս.
եւրանոտոս՝ հարաւ է	այս.
Իսկ արգեստէս՝ արեւմտ	եայս.
զեփիւռ և լիբս՝ են 'ի մի	դաս.
Հիւսիսայինքն է փաճաչ	աս.
արգեստէս՝ և Թրասկի	աս.
Նոտոս ընդեթեանմ՝ է ջերմոյ	յն.
տապաստարան՝ բերէ նա	նչն.
Ապելիոտ՝ հողմն բա	րին.
որպէս անձրև՝ 'ի միա	սին.
Արկտոս չոր՝ է սոդրա	ռին.
զամպրեցնէ՝ զամենե	սին.
Արևելեայք՝ ասի սո	ցին.
զոր երկրաւոր՝ ներգործե	ցին.

Ճիրանաւոր՝ հալածայ ին.
Մեգ մառախլաւ՝ անձր բերող. վին.
Նաստս որոտ՝ փայլակնա ծին.
և խիստ անձրև՝ հեղեղայ լին.
Ոճ բանաւոր՝ ջերմ և բաւ. ըին.
հալէ զգալի՝ անհընա ըին.
Ոյս երեքեամն՝ ՚ի մեա սին.
հարաւային՝ հողմք կո չին.
Իսկ արևելեան՝ կայծող ամ պին.
զեփիւռ զմայլի՝ բուսոյնէ ինք ջին.
Ճիրս անձրևոք՝ դալարանայ ին.
առողջանէ՝ զամենեն սին.
Իսկ փոխման՝ հիւսիսայ ին.
զամպըն կապէ՝ զանձրևն ՚ի նոք մին.
Ոչպարքոխսն՝ ցուրտ գձնոյ ին.
ածէ կարկուտ՝ անհընա րին.
Իսկ Թրակեան՝ է հուսկ մեր. ջին.
նա ձիւն կապէ՝ ձմերայ ին.
Ոյս են հողմունք՝ ամենեն քին.
և այլքան գործ՝ յատուկ նո ցին.

Վասն Լուսնոյ ընթացից կենդանակերպից.

♈ Այն որ խոյեան՝ է անմոլո պայ.
տասն և վեց աւուր՝ կայ ՚ի նոք մա.
♉ Ցուլըն որ աշեղ՝ ձայնիւն գո ռայ.
երկոտասան՝ աւուրց նո բայ.
♊ Երկուորին խոյեան՝ լինէ այդ ւոյ.
երկոտասան՝ աւուրք թո ճայ.
♋ Խեցգետնին իջնէ՝ հողմոյն հիւսի սոյ.
տասն և ութն աւուր՝ է ՚ի լու. տայ.

Առիւծն

Առիւծն լուսան՝ արեւե լեյ. ♌
Երեքտասան՝ է աստղա լեյ.
Կոյսըն մնջուր՝ է 'ի յախ տեյ. ♍
տասն և երեք՝ աստղ է 'ի կեյ.
Կշիռն ունի՝ դարձ հաւա սար. ♎
Երկոտասան՝ աստղահա մար.
Կարիճըն չոր՝ և ցըրտա բար. ♏
տասն և երկու՝ աստղ անթաք բաւ.
Աղեղն է ջուր՝ և դառնա շունչ. ♐
Նա քըսան աստղն՝ է անըք ռունչ.
Իսկ այծն է գէջ՝ հարաւա շունչ. ♑
քսան երկու աստղն՝ է անոր տունչ.
Դըրհամն է խոնաւ՝ հարաւայ խն. ♒
աստեղս ունի՝ մէկ երես նխն.
Ձուկըն ցամաք՝ է ընդ խոյ խն. ♓
տասն և եօթն աստղ՝ կայ 'ի նոյ մխն.
Օհով աստղն է՝ անկայս լով. ♄
մուշթարին պարղ՝ օդախառ նով. ♃
Մառեխն կիզիչ՝ ապաէկա նօղ. ♂
շամս ջերմացին՝ հաստացա նօղ. ☉
Իսկ զոհրան է՝ մաճայու ցեւ: ♀
և ատարիտ՝ օդոյ մեա սեւ: ☿
Լուսինըն պարզ՝ և սառոււ ցեւ: ☾
այս յատկութիւն՝ եօթանց աստ զեւ.

Վասն ընթացից արեգական՝ ըստ կենդանակերպին.

○ ♈ ♉ ♊ ♋ ♌ ♍ ♎ ♏ ♐ ♑ ♒ ♓

Այլ և յայտնեալ՝ մեկնեմ զայս — բան·
յատուկ յատուկ՝ առանձնա — կան։
Զպէսպէս ընթացս՝ արեգա — կան·
ըստ կենդանեացն՝ երկոտա — սան։
Ընդ խոյին նշանին՝ է ընթացք նո — րեն·
և ընդ ցլոյն՝ պարանո — ցեն։
Ընդ երկաւորին՝ նրսայ ան — ղեն·
նոյն և ընդ կուրծսն խեցգետ — նեն։
Ընդ առիւծին միջքն՝ է գնացք նո — րեն·
և ընդ երանս՝ երթայ կու — սեն։
Ընդ կշռոյն ձեռս՝ ընդ մէջ կար — ճեն·
և ընդ սրբունս՝ աղեղնաւո — րեն։
Ընդ բարձն երթայ՝ այծեղջիւ — րեն·
և ընդ ակամփսն ջրհո — սեն։
Իսկ ընդ ձկան՝ ոտից թա — թեն·
այս է յատուկ՝ ընթացք նո — րեն։

ԱՒԱՐՏ·

Մխիթարեանն հանդէս, և շնորհակալութեան Տեղեկութեանց պատճէն։

Թագ՝ պատիւ և երկրպագութիւն գոհութենական անլռելի փառաւորութիւն, երրեակ և մի անբաժանելի Էութեան՝ Հօր և Որդւոյ և Հոգւոյն Սրբոյ, որ արժանացոյց՝ զօրացուցանելով զմերս տկարութիւն, հասանել 'ի յաւարտ՝ տպագրութիւն 'ի լոյս ընծայեցման ուղղակի՝ Հիմնարանաւոյս և գեղեցկագրական տետրակիս. որ ըստ երեւման՝ փոքր քանակութիւն՝ յոյժ հարկին մանկանց՝ 'ի փոքուն վարդապետեցելոց, բայց զօրութ՝ ունի մեծանալ՝ լուսաւորելով զմիտս՝ անխոնջ աշխատամամբ ընթերցասիրացն, մինչև բարձրանալ խնամասիրացն պարուց՝ ըստ թռչնոց երկնից՝ գալ և հանգչել 'ի Աղխարտափակ եղբայրութիւն՝ և 'ի յանդորրն մտաւորական սորա։

Ուստի ընթերցողք և վայելողք գոյն՝ պարտաւոր գոլով հանապազ՝ 'ի մտի և 'ի յաղօթս յաղօթս ձեր՝ յիշատակելոյ զարժանի անյիշման՝ և զնորատակ սրն ազգասիրական կատարելութիւն, զ'ի Հնդիկս 'ի Սատ բնակեալ Սեծաշահեա և Նարեկացւոյ Հայկազնեաց Հասարակութիւն. որք արդար և ժրաջանութեամբ վաստակոց՝ արդեանց և գանձուց իւրեանց, ներ Հոգևորական Տեսչութեան՝ 'ի Նոր Նախիջևան քաղաքի. 'ի Սուրաթ բնակեալ Զօրացեալ Պարոն Իշխան Գէորգեան Աղայ Հօհանջանեան կառուցեալ՝ բարեկարգ Դպրոցացն և Ուսումնարանացն, ըստ ամի՝ նորոգման կանոն և սիրով մատուցին գնալ 'ի վերայ այն ամի բնակից ցանկալի Տպարանիս մերոյ՝ արժանաւոր պայծառացեալ փայլելոյն եղեն բարեաւ իւթ պատճառք։

Արդ որոց և Ուսումնարանքն մեր՝ (որ 'ի Նորն Նախիջևան.) նորոգեալ Նախադասութիւն՝ բղխեալ բարձրացուցանել զբարի յիշատակ բարերարացն իւրեանց՝ 'ի

'ի յաշտանակ երախտագիտութեն իւրեանց, (զի որք մի-անգամ կամին տեղեկանալ զպատճառաց պայծառանա-լոյն իւրեանց, և ինքեանք ևս մասնակից գտանել, զայս տեսցեն, և այնու լուսով աղօտաբայլ ձեռնայրոց՝ առ-պաքէն աշխատօգուտ գործս՝ ինքեանց յորդեսցեն.) որ-պագրութէ 'ի լոյս ընծայեցին, թուով մեկ հարիւր, զիմաստնալից զայս Տետրակ. որ էր շարադրեալ 'ի սքան-չելի բանահիւսութեն 'ի Մեծ Բարունակեալ Յոհան-նու Նորգրենկայեցւոյ. յառաջական արդիւնք և ծախիւք՝ 'ի Հնգիկս 'ի Մատրաս բնակելոյ՝ Մեծախորհուրդ և Նաստամիտ Հայկազնեաց Համարակութեան.

Որոց զառ բան՝ անմնամեծն ած՝ ընդ այլոց զօրաց Թամիր ասատահեանութեն՝ յայս գործ աշխատօգուտ՝ ինքնակամ օգնողայն՝ անձանց բարեսէրաց՝ բնակելոց 'ի զանազան գաւառս՝ 'ի կողմն Հնդկաց՝ յարեթաուհմ և հայազարմ լուսաճարչաւաճանից՝ առատաբաշխ տրոցն 'ի փառս և 'ի պատիւ իւր մերընկալի, զարսեղբօրն նաւատակն՝ յուսոյ և ակնկալութեն բնաճիցն՝ անվրէպ պահմամբ՝ 'ի յանի հանդէ. և զսարի յիշատակս իւրա-քանչիւրոցն՝ 'ի յանջնջելի երանական մատեանն իւրում արձանացուսցէ Տէր հեզ՝ ընդ մեզ բարեմաւթե առօ-թողսցն՝ մասն բարեաց պարգևեսցէ. ամէն